

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний аграрний університет

Факультет управління, економіки та права

Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В. Храпливого

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітнього ступеня «Магістр»

на тему:

*«Інвестиційна привабливість аграрного виробництва
в Львівській області»*

Виконала: студентка групи Мо-61
спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)
Попик Юрій Андрійович
(Прізвище та ініціали)

Керівник: Магійович І.В.
(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____
(Прізвище та ініціали)

Дубляни 2021

АННОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота: 86 сторінок текстової частини, 32 рисунки, 10 таблиць, 57 літературних джерел. «Інвестиційна привабливість аграрного виробництва в Львівській області». Попик Ю. А. – Кваліфікаційна робота магістра. Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В.Храпливого. - Дубляни, Львівський НАУ, 2021 р.

Розглянуто теоретичні та методичні основи щодо змісту та основ інвестиційної привабливості підприємства; розглянуто систему управління інвестиційною діяльністю; описано загальну організаційно-економічну характеристику підприємств Львівської області; зроблено аналіз використання сучасних джерел інвестицій на підприємствах та розроблено рекомендації щодо вдосконалення способів та методів підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

На основі проведених досліджень розроблено рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та внесено пропозиції.

Ключові слова: інвестиції, управління, інвестиційний процес, інвестиційна привабливість, система, підприємство, методи управління.

ANNOTATION

Qualification work: 86 pages of text, 32 figures, 10 tables, 57 literature sources. "Investment attractiveness of agricultural production in Lviv region". Popyk Yu. A. - Qualification work of the master. Department of Management. prof. EV Khraplyvy. - Dublyany, Lviv NAU, 2021

Theoretical and methodical bases concerning the maintenance and bases of investment attractiveness of the enterprise are considered; the investment management system is considered; the general organizational and economic characteristics of the enterprises of Lviv region are described; the analysis of use of modern sources of investments at the enterprises is made and the recommendations on improvement of ways and methods of increase of investment attractiveness of the enterprises are developed. Based on the research, recommendations have been developed to increase the investment attractiveness of enterprises.

Based on the development of theoretical and practical materials, the relevant conclusions were made and proposals were made.

Key words: investments, management, investment process, investment attractiveness, system, enterprise, management methods.

УДК : 336.771.22:339.17

Кваліфікаційна робота: 96 сторінок текстової частини, 19 рисунків, 10 таблиць, 57 літературних джерел.

«Інвестиційна привабливість аграрного виробництва в Львівській області».
Попик Ю. А.- Кваліфікаційна робота магістра. Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В.Храпливого. - Дубляни, Львівський НАУ, 2021 р.

Текстова частина включає вступ, п'ять розділів, висновки і пропозиції, список використаних джерел.

В першому розділі розглядаються науково теоретичні основи інвестиційної привабливості підприємств, розкриваються теоретичні основи організації механізму залучення інвестиційних ресурсів. Проводився економіко-науковий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури.

В другому розділі проведено аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи на основі результатів проведеного аналізу розроблені рекомендації щодо вдосконалення та підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

Четвертий розділ роботи присвячений питанням охорона праці та захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

На основі опрацювання теоретичних і практичних матеріалів зроблені відповідні висновки та пропозиції.

ЗМІСТ

ВСТУП		7
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	11
	1.1 Інвестиційна діяльність підприємств як важливий елемент його розвитку	11
	1.2 Основні засади управління інвестиційною діяльністю у сучасних економічних умовах	18
	1.3 Методика дослідження інвестиційної привабливості підприємств	25
РОЗДІЛ 2.	АНАЛІЗ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	27
	2.1 Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження	27
	2.2 Аналіз стану виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств	35
	2.3 Аналіз інвестиційної привабливості аграрного виробництва в Львівській області	39
РОЗДІЛ 3.	ОСНОВНІ ШЛЯХИ РОСТУ І РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	45
	3.1 Напрямки та заходи удосконалення інвестиційної діяльності та підвищення інвестиційної привабливості аграрного виробництва	45
	3.2 Обґрунтування необхідності удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства	55
РОЗДІЛ 4.	ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	66
	4.1 Аналіз стану охорони праці	66
	4.2 Планування заходів з покращення охорони праці та їх фінансування	69
	4.3 Розрахунок економічної ефективності заходів з поліпшення охорони праці	70
	4.4 Безпека в надзвичайних ситуаціях	71
РОЗДІЛ 5.	СТАН ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ	75
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ		78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		82

ВСТУП

Актуальність даної теми. Базується на тому, що на сучасному зростанні відносин в економіці між усіма країнами світу місце інвестицій невідмінно зростає, уже на протязі тривалого періоду. В глобалізації економічних відносин, усі країни землі достатньо міцно взаємопов'язані один з одним економічними стосунками. На даний момент для будь-якої держави чи регіону передове місце посідають, високотехнологічні аспекти які задіяні в міжнародному обміні. Під дією інвестицій велика кількість галузей стануть розвиватись швидше і будуть більш продуктивніші. Люба держава має бажання залучити кошти для розвитку своєї економіки, використавши економічні системи інших. Львівська область не являється виключенням у такому процесі діяльності. Результативність здійснення структурних трансформацій в економічній діяльності країни чи її регіону базується на якості і повноті інформації про інвестиційну привабливість. Це дає змогу правильно, а що саме головне, своєчасно прийняти необхідне управлінське рішення. На даний момент росту інвестиційних відносин наша країна знаходиться в дуже складному стані. Це зумовлюється тим, що у нас є відносно мала кількість якісно, ефективно працюючих інвестиційних проектів, тому більшість іноземних інвесторів з острахом дивляться на проекти в областях нашої країни. Тому актуальність аналізу фактичного інвестиційного положення регіону, передбачення й способи поліпшення інвестиційного стану в області є дуже важливим.

Для розробки аналізу росту інвестиційного становища області, перш за все, являється важливим пояснити суть, методологічні основи задачі інвестиційного прогнозування. Вся складність проведення даного аналізу росту базується на тому, у використанні різноманітних теоретико-методологічних підходів дана задача може розглядатися з однієї конкретної позиції, і це позиція – формування аналізу як: формальний, аналітичний, реактивний, колективний процеси, а також процеси осмислення, передбачення, що розвивається, трансформації. Маючи перед собою наслідки усіх трансформацій в країні, які відбулися на протязі останніх двох десятиріччів років.

Отримання іноземних інвестицій на пряму залежить від привабливості об'єкта в який інвестують. Також оцінка інвестиційної привабливості являється важливим етапом для прийняття інвестиційного рішення. Можливість отримання інвестицій формується на розумінні і врахуванні усіх аспектів проекту, оглянути проект зі сторони інвестора та провести оцінку його інвестиційної привабливості. Усі області України проявляють інтерес у бажанні підвищити рівень інвестиційної привабливості, так як кожен суб'єкт господарської діяльності має за мету розвивати своє виробництво, збільшити займане місце на ринку, а також отримати нові ринки. На сучасному етапі росту основним і найбільш ефективним джерелом росту та збільшення виробництва у області виступає отримання інвестицій. Інвестиційні ресурси посідають важливу роль у складі одержаних ресурсів організацій та підприємств. Саме тому, варто створити такі умови, через які інвестор захотів би вкласти гроші саме в цю область. Головним фактором для прийняття рішення інвестора про здійснення капіталовкладення буде рівень інвестиційної привабливості та інвестиційний клімат області. Дуже добре уміти якісно та вчасно провести оцінку інвестиційної привабливості області, а також при виявленні потреби, відняти її рівень, розв'язати поставлені проблеми, що зазвичай, спричинить хороший ефект при затвердженні управлінських рішень на рахунок здійснення інвестування.

Але, на даний момент напрями і проблемні аспекти роботи економіки України, а саме її аграрна частина, потребує створення сучасних, новітніх прийомів для визначення важливіших напрямів втілення ресурсного а також економічного потенціалу аграрного напрямку, побудова інституційного забезпечення його постійного росту в сфері економічної безпеки держави. Варто також і обумовлення інструментів державної політики, спрямованих на покращення продовольчої безпеки країни, підняття рівня інвестиційно-інноваційного а також фінансової підтримки росту аграрної сфери національної економіки, зміцнення його експортного потенціалу. Головним фактором є врахування отриманих даних в процесі розробки шляхів, обладнання та систем забезпечення економічної безпеки нашої країни. Те що уже викладена

підштовхнуло до вибору теми дипломної роботи, встановило її мету а також і завдання, структуру.

Мета і завдання дослідження. Метою даної кваліфікаційної роботи є покращення теоретичних, науково-методологічних критерій та обґрунтування практичних порад на рахунок поживлення інвестування в розвиток аграрних підприємств, а також це спонукає до пошуку альтернативних способів приваблення інвестицій. Згідно до мети в даній роботі поставлено і знайдено рішення для таки завдань:

- збір теоретичних аспектів які формують суть інвестування в аграрний бізнес;
- виокремили чинники, способи та визначення особливості інвестиційного забезпечення;
- визначення течії інвестиційної роботи в Україні
- встановлення ефективності здійснення інвестування і кредитування;
- здійснити макетне моделювання здійснення інвестування в розвиток аграрної організації;
- створити процес росту інвестиційної зацікавленості а також підвищення активності аграрних організацій;
- пояснити припущення ефективності інвестування росту аграрних організацій.

Об'єкт дослідження. Це усі процеси здійснення інвестування в розвиток сільськогосподарських підприємств області.

Предмет дослідження. Це оброблення усіх чинників, на будові яких здійснюється оцінювання інвестиційної перспективи регіону на макро а також і мікро рівні.

Наукова новизна одержаних результатів. Базується у визначенні сукупності теоретичних, науково-методичних та підприємницьких принципів інвестування в аграрних організаціях та пояснені пропозиції щодо покращення його ефективності. До головних результатів, отриманих автором, які знаменуються науковою новизною і виставляються на захист, відносять такі: на базі теорії лімітування систем зроблено методику, яка пояснює необхідність введення пріоритетних інвестиційних напрямів, направлених на підвищення праці

критичних підсистем у першу чергу, які встановлюють найменші можливості системи напрямом підвищення наявної пропускної властивості;

Мета і завдання дослідження. Теоретичні і методологічні способи аналізу сформовані на діалектичному методі, а також системному підході у дослідженні соціально-економічних явищ, наробітки наукових діячів в теорії а також і їх практичні навички сфері ринкових відносин які відбуваються в аграрному секторі, порадах науковців і дослідників організацій, нормативно-правових документах, що мають відношення до росту аграрних підприємств в умовах сучасного ринку.

Методи дослідження був вибраний порівняльний аналіз роботи області. В роботі задіяно методи синтезу, згрупувань з ціллю розрахунку показників соціально-економічної роботи області. Здійснено факторний розрахунок інвестиційного положення в області для визначення причини його метаморфоз в час періоду, під час якого проводиться розрахунок.

Інформаційно-аналітичну основу роботи сформували законодавчі і нормативно правові акти України, затверджені матеріали Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Львівській області, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Інвестиційна діяльність підприємств як важливий елемент його розвитку

Багато довгострокових і короткострокових змінних, які призвели до економічних криз у національній економіці з кінця 1980-х років, засновані на факторах, які їх викликали. Однак є такі, які завжди присутні в економіці різних країн. Вони пов'язані з станом інвестиційного процесу економіки, що в кінцевому підсумку впливає на потенціал економічного розвитку. Як наслідок, пошук адекватних процедур та інвестиційних (фінансових та матеріальних) ресурсів для виконання цілей, які поставлені перед сільськогосподарськими товаровиробниками, завжди є складністю при забезпеченні структурного реформування аграрного сектору національної економіки.

Для виходу України з тривалої економічної кризи необхідні формування та реалізація ефективної державної інвестиційної політики. Її необхідність випливає головним чином з того факту, що інвестиції в сільське господарство та пов'язані із ними структурні зміни відіграють значну роль у визначенні макроекономічних пропорцій на національному рівні. Інвестиційна діяльність є основою всього процесу розширеного відтворення та здатності швидко усувати різноманітні диспропорції в розвитку національної економіки.

Складність регулювання інвестиційної діяльності пов'язана з тим, що вона охоплює широкий спектр видів економічної діяльності, зокрема науково-технічний прогрес, державне управління економікою, комерційний розрахунок підприємства, фінансову та банківську діяльність, ціноутворення тощо. Здебільшого проблема інвестування зводиться до методів розподілу ресурсів капіталовкладень. Саме тому в інвестиційних процес включаются лише фондостворюючі галузі. В даному розумінні формування матеріально-технічної бази розглядається як би у відриві від всього процесу здійснення розширеного

відтворення у якому беруть участь додаткові засоби виробництва та створюються накопичення. Адже рівень затрат та рентабельності виробництва, фондомісткість продукції та окупність інвестицій характеризують єдиний процес накопичення. Формування частини нагромадження, доходу, використання основних засобів, розподіл і фінансування капітальних вкладень – усе це частина інвестиційного процесу, що відтворює засоби виробництва.

Слід підкреслити, що на джерела інвестиційної діяльності переважно впливають ринкові відносини. Тому з позицій особливостей реалізації інвестицій виникає необхідність класифікації підприємств як об'єктів інвестування за окремими класифікаційними ознаками.

Якщо аналізувати економіку підприємства в цілому, то двома джерелами інвестиційних вкладень є фонд відшкодування у формі амортизації та фонд нагромадження, що є частиною доходу підприємства. Інвестування здійснюється на рівні підприємств та об'єднань, а також інших суб'єктів господарювання із використанням власних фінансових ресурсів інвестора (амортизація, прибуток, заощадження, кошти юридичних осіб), позичених коштів (облігацій, банківських та бюджетних кредитів), залучених коштів (кошти, отримані від продажу акцій та облігацій, пайові та інші внески громадян та юридичних осіб), та бюджетних інвестиційних асигнувань. Частка позик приватного сектору в цих бюджетних позиках неухильно зростає.

Слід зазначити, що фінансова інфраструктура ринку забезпечує накопичення заощаджень і повернення цих заощаджень за рахунок ефективних інвестицій. Особливо це актуально для підприємств в сучасний період її розвитку та побудови структури ринку, а також пошуку відповідних ринкових форм управління, механізмами та інвестиційним процесом в цілому. (див. рис. 1.1)

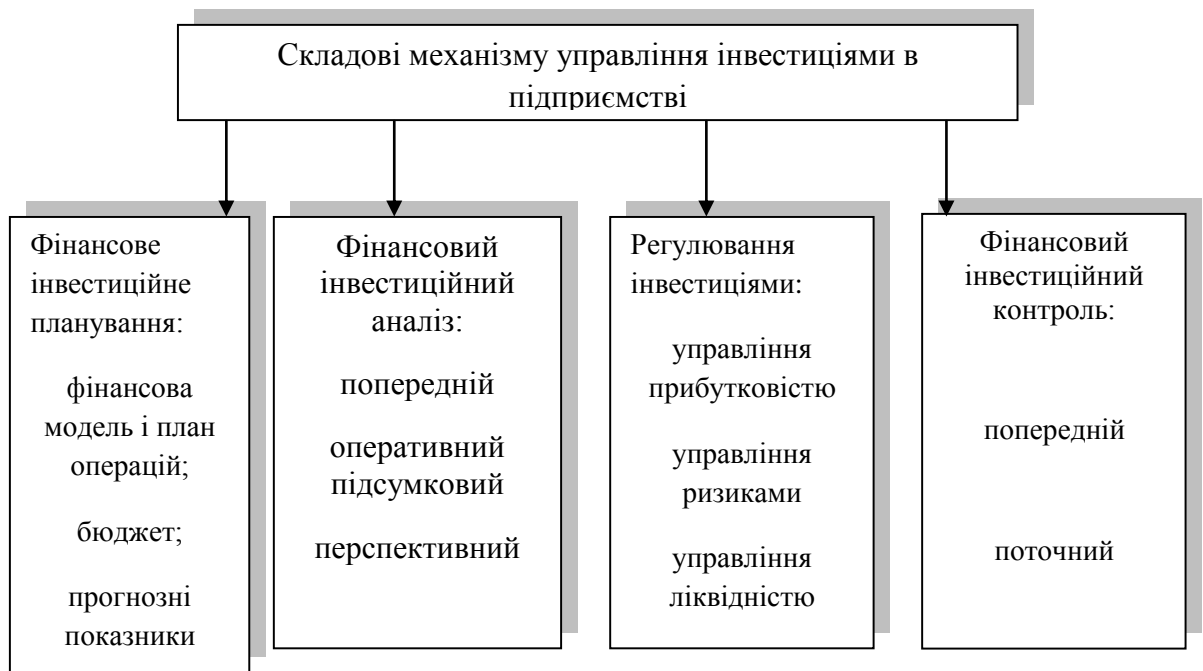

Рис. 1.1. Складові механізму управління інвестиціями в підприємстві

Інвестиційні та комерційні банки, інвестиційні та пенсійні фонди, страхові фірми, холдингові корпорації, компанії з торгівлі цінними паперами та інші, як правило, є інституційними інвесторами. Завдяки цьому механізму заощадження населення перетворюються на інвестиції. Однак низькі доходи сільського населення суттєво обмежують ці шанси на розвиток інвестування на селі. Кредитно-фінансова сфера надає кошти у вигляді певних фінансових ресурсів для інвестицій у розпорядження підприємств та інших суб'єктів господарювання, і саме тут кошти передаються з надлишкових галузей до потребуючих, а також від галузей з нижчою віддачею інвестицій до галузей з вищою прибутковістю інвестицій [12].

Взагалі, обговорюючи джерела інвестування, важливо пам'ятати, що вони визначаються рівнем економічного зростання, ефективності та окупності інвестицій. В Україні одностороння інфляційна політика швидко призвела до катастрофічної гіперінфляції, величезного зростання цін та девальвації валюти. Залучення іноземного капіталу в Україну для структурного та якісного відновлення виробництва утруднено, а відтік з внутрішнього обороту через відсутність здорової монетарної та курсової політики, а також переміщення в тіньову економіку через надмірні податки та платежі товарних ресурсів і коштів,

досягли не виправданих розмірів [17]. Інвестиційні та інноваційні процеси у виробничій сфері зменшилися в рази а подекуди майже зупинилися. Кредитні джерела комерційних банків стали недоступними для виробників, через високі відсотки.

На різних етапах кругообігу та інвестування виробничих засобів необхідно об'єднати економічне управління безперервним інвестиційним процесом, який ми визначаємо як перетворення інвестицій у зростання доходу, в єдиний механізм максимально використовуючи існуючі інформаційні бази (див. рис.1.2).

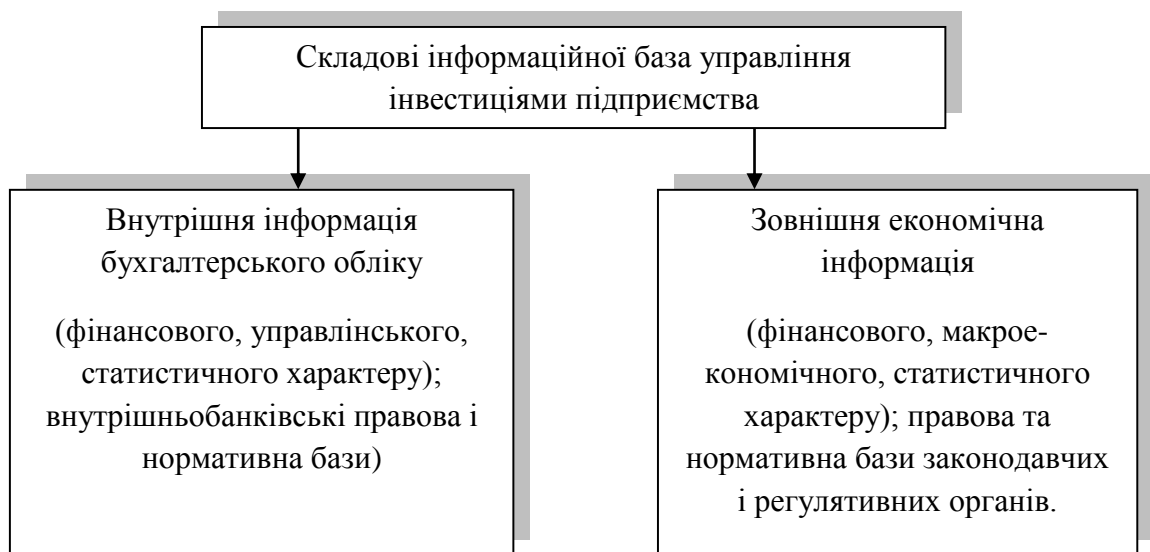

Рис. 1.2. Інформаційна база управління інвестиціями підприємства

У сфері управління інвестиціями зараз потрібно ставити перед підприємствами як довгострокові, так і короткострокові цілі. Саме тому необхідно: визначити принципи і умови фінансування на різних етапах інвестиційного процесу; встановити критерії вибору основних напрямів інвестиційних вкладень у виробництво; визначити умови, за яких усі учасники інвестиційного процесу забезпечують розширене відтворення.

Зближення номінальних і реальних показників накопичення є складним завданням. Адже зниження фондів віддачі є не лише наслідком поганої організації управління виробництвом. Підвищення фондів віддачі зумовлює необхідність дотримання ряду важливих зовнішніх умов, найважливішою з яких є встановлення ринкових цін на виробниче обладнання. Йдеться про відшкодування

собівартості продукції та підтримання необхідного рівня рентабельності. Якщо зростанню витрат виробництва компенсується збільшенням прибутку, то зростання витрат не обов'язково є негативною подією. Водночас ефект у секторі споживання виробничої продукції на практиці не враховується.

Зокрема, за фінансовим визначенням, інвестиції – це всі види активів (коштів), що вкладаються у господарську діяльність із метою отримання доходу. За економічним визначенням, інвестиції – свого роду видатки на створення, розширення, реконструкцію і технічне переоснащення основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу [4] (див. рис.1.3.).

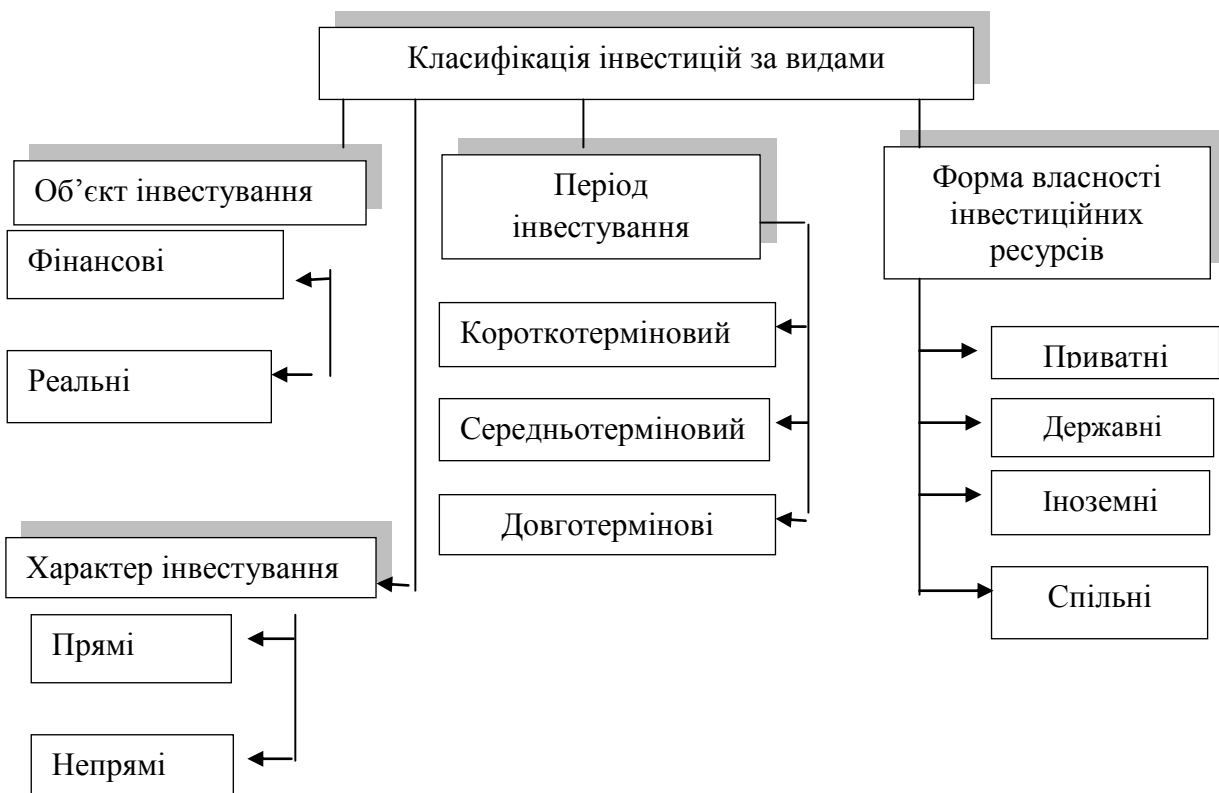

Рис. 1.3. Класифікація інвестицій в підприємствах за їх видами

Хоча показники потужності, швидкості й інші характеристики відповідно не змінюються, про те ціна нового обладнання вища, ніж старого. Як наслідок, ціни в деяких випадках не стимулюють впровадження нового обладнання у виробництво, а також штучно уповільнюють процес відшкодування затрат, що є частиною розширеного процесу відтворення. Насправді, оскільки попит на капітальні інвестиції контролюється наявними умовами накопичення в кожній

галузі економіки, така ситуація породжує певну інертність у розвитку галузей. Ціни на інвестиційні ресурси мають відображати ефект кінцевого споживача, або ринкову корисність, більшою мірою, ніж ціни на інші продукти. Насамперед, такі ціни дозволяють створити джерела інвестиційного фінансування із врахуванням реального процесу накопичення. Це свідчить про те, що фінансове становище інвесторів відповідає їх участі в кінцевих результатах. Якщо темпи нарощування цін є надмірно високими порівняно зі швидкістю розширеного відтворення, частина доходу буде вилучатися від галузей, які використовують інвестиційні ресурси. В результаті норма прибутку в цілому буде знижена. Ціни, що відображають споживчий ефект засобів праці, є інструментом прийняття інвестиційних рішень, оскільки дозволяють оцінити індивідуальні вартісні можливості, використовуючи як критерій ринкову ціну зростання робочої сили. Оскільки ці ціни є джерелом структурної рівноваги в економіці, їх можна використовувати для збалансування попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси.

Ціни повинні діяти як регулятор попиту на інвестиційні ресурси в нинішній час. Природно, що поступовий перехід до ринкових відносин у інвестиційній сфері національної економіки неможливий без суттєвої реформи правил ціноутворення. Виключна орієнтація існуючої системи ціноутворення на фактичну норму прибутку може призвести до непропорційного розподілу інвестицій на капіталомісткі підприємства, що призведе до погіршення галузевих пропорцій економіки.

Наукове обґрунтування нормативу накопичення ціни зводиться до того, що ціна певного продукту має відображати ефект використання засобів праці. Без наукового обґрунтування нормативу накопичення цін немислимий інвестиційний процес, який передбачає відшкодування ресурсів, витрачених у виробничий процес, і реалізацію додаткового ефекту для здійснення розширеного відтворення. Якщо ціни встановлювати за єдиною нормою накопичення, вони не зможуть підтримувати зростання виробництва в галузях, які мають бути пріоритетними для розвитку.

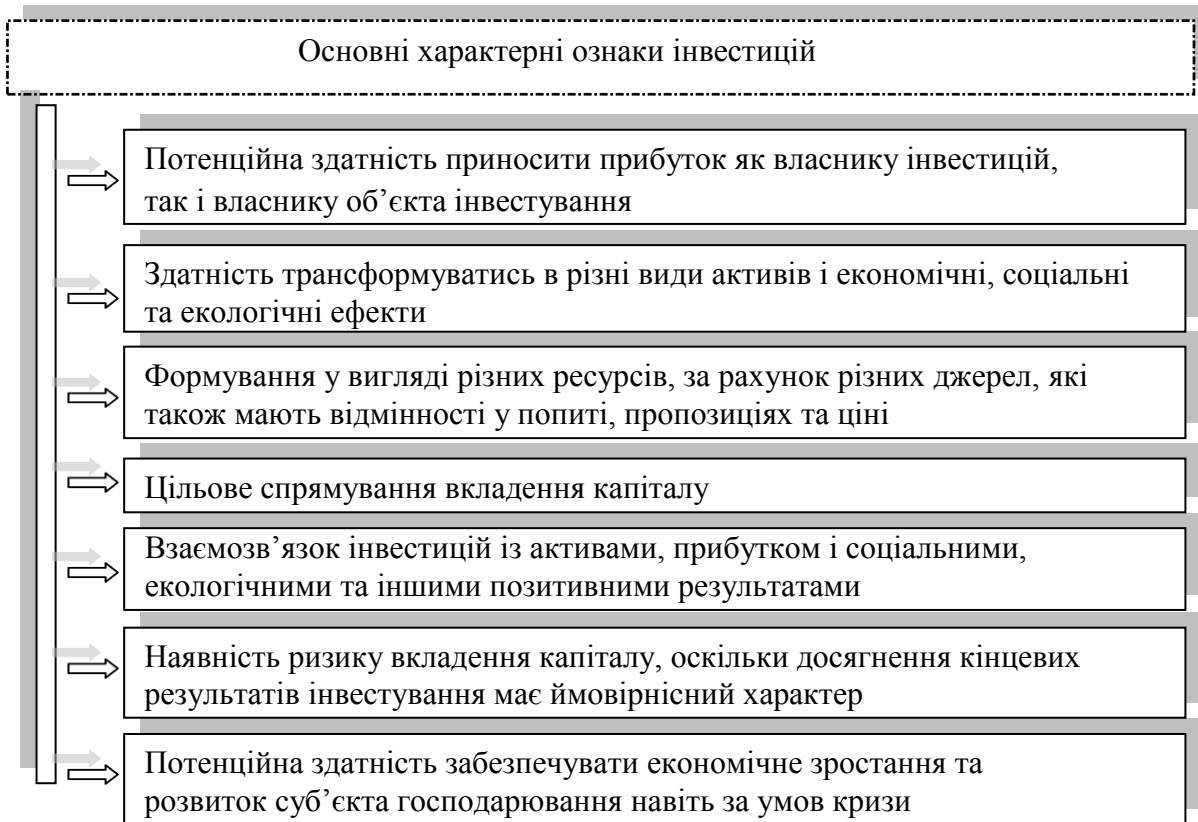

Рис. 1.4. Основні характерні ознаки інвестицій в підприємствах

У ринковій економіці природним є самостійне розпорядження суб'єктом господарювання прибутком, отриманим від господарської діяльності. У майбутньому можна очікувати зростання частки інвестицій, що спрямовуються на розвиток виробництва за рахунок власних джерел зростання. Зрештою, ми говоримо про встановлення такого рівня використання засобів виробництва та пропорцій у системі розподілу доходів, які, природно, будуть стимулювати зростання виробництва у порівнянні із приростом основних засобів. Водночас сільське господарство вимагає більш високої фондоозброєності, ніж промисловість з різних причин (біологічні, кліматичні, ґрунтові умови тощо), при цьому оборотність виробничих засобів у два рази повільніше і, як наслідок, нижча окупність інвестицій.

Збільшення кредитних інвестицій у сільське господарство, а також їх орієнтація на отримання вищих показників ефективності зумовлює необхідність об'єктивного посилення комерційних стимулів у діяльності банків. Економічні інструменти «функціонують на повну потужність» лише при «рівній» системі управління, за якої всі суб'єкти господарського обороту однаково сприймають

прямі та зворотні сигнали. Повний комерційний розрахунковий процес між підприємствами та банками створює рівні умови для економічних стимулів у процесі кредитування та розрахунків. Контрольна функція кредиту досягає своєї мети, оскільки банки зацікавлені у результатах кредитних вкладень.

Оплата ресурсів також відповідає цілям державного інвестиційного регулювання. Ресурсний збір має стимулюючий вплив на раціональне використання фондів накопичення суб'єктами господарювання. Зрештою, підприємству було б нерозумно витратити фонд розвитку виробництва на одержання річного доходу, нижчого за депозитний відсоток.

Виконання програми інвестиційних вкладень не має заважати інтересам банківської системи. Насправді зазвичай підприємство має прострочену заборгованість за іншими позиками або інші види неплатежів, коли просить про довгострокову позику. Потім, найчастіше, йому надають відстрочку погашення прострочених позик (державними органами або самим банком), що відкриває перспективи для нового кредитування. Тим часом відстрочка платежів призводить до прямої невідповідності форми та внутрішнього змісту в порівнянні з приростом основних фондів. Такі дії підривають комерційні розрахунки підприємств, знижують еластичність грошового обігу та призводять до зміщення національного багатства на користь підприємств, які погано функціонують. Кожна кредитна операція є частиною більшої системи кредитування. Надання відстрочки або обмежує можливість кредитування іншим об'єктам, або призводить до випуску додаткових кредитних грошей, послаблюючи грошовий та матеріальний оборот країни.

1.2. Основні засади управління інвестиційною діяльністю у сучасних економічних умовах

Залучення інвестицій (як міжнародних, так і внутрішніх) в економіку має вирішальне значення для подолання інвестиційного «голоду» держави. Страхування інвестицій від некомерційних ризиків має відігравати особливо

важливу роль у активізації інвестиційної активності. Загальновідомий набір законів і нормативних актів, створених таким чином, щоб потенційні інвестори могли зрозуміти та спрогнозувати, що ці правила будуть застосовуватися до їх діяльності, є ключовою умовою для приватних капіталовкладень (як місцевих, так і іноземних).

Рис. 1.5. Склад підсистем, що входять до системи управління інвестиційними процесами

Що, на нашу думку, змінило сьогодні уявлення людей про процес управління інвестиційною діяльністю в сільськогосподарському виробництві? Загалом це стосується різноманітності форм власності та управління, а також створення на цих засадах конкурентного середовища. Світова фінансово-економічна криза була вирішальним елементом, який мав великий вплив на управління інвестиціями в розрізі підсистем.

Це досить вплинуло на процес організації інвестиційних операцій, а також на структуру та динаміку процесу. Якщо подивитись на найсучасніші економічні тенденції в країні, то ми бачим:

іноземні інвестори інвестували в економіку України в першому півріччі 2020 року 1792,8 млн. доларів США, що склало 67 доходів першого півріччі 2019 року. Країни ЄС внесли 1279 млн. доларів;

країни СНД внесли 428,7 млн. дол., а інші країни – 185,2 млн. доларів. Капітал нерезидентів в той же час скоротився на 535 млн. доларів;

у січні-червні 2020 року чистий приріст загального обсягу іноземного капіталу в економіку України склав 496,8 млн. доларів, або на 21% більше, ніж у січні-червні 2019 року;

капітал інвесторів із США зменшився на 89,6 млн доларів, Греції – на 45,5 млн доларів, Великобританії – на 77,8 млн доларів в результаті продажу капіталу нерезидентам інших країн та вилучення інвестицій [39].

За словами фінансового аналітика, лише приблизно 30% загального обсягу інвестицій становлять легальні іноземні інвестиції. Про це цього не достатньо. Офіційні дані свідчать, що інвестиції в Україну завжди були нижчими, ніж інвестиції з України. В Україні доступні процедури інвестування грошей, зокрема для середнього класу, але міжнародні інвестори зараз не квапляться вкладати гроші в нашу країну.

Існуючі в Україні перешкоди здійснення інвестиційної діяльності вносять бар'єри для інвестування в Україні, мають системний характер і суттєво перешкоджають зростанню економіки держави. «Інвестори, які готові інвестувати в нашу країну, неодноразово заявляли, що найважливіша вимога – це якимось чином викоринити корупцію». Через корупцію Україна нецікава жодному авторитетному інвестору. Крім того, інші правила інвестування, ніж в Європі, не підтримують капіталовкладень», - пояснив головні причини А.Охріменко: «Найголовніше, щоб інвестор був впевнений, що країна не лише захищає його активи, а й активно працює. щоб з ними нічого не сталося », щоб його не

тривожило, чи будуть рано чи пізно якісь обмеження щодо заборони перерахунків тощо"

Верховна Рада України внесла законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про підготовку та реалізацію вікон інвестиційних проектів»» у 2018 році з метою спрощення процедури отримання послуг, пов'язаних з підготовкою та реалізацією інвестиційних проектів за суб'єктом інвестиційної діяльності, проте фінансові аналітики вважають, що цей крок не приведе до бажаного результату [39].

Для пришвидшення ходу приватизації в Україні яка забезпечить зростання інвестиційних вкладень, на нашу думку, зараз залежить від стабільності та зростання в усіх сферах економіки та аграрного виробництва зокрема, необхідно виконати такі декілька суттєвих кроків як:

по-перше, виробити слушні умови для з'яви приватних власників із довготривалими інвестиційними інтересами у зростання приватизованих підприємств (особливо у сфері переробки сільськогосподарської продукції та обслуговування сільськогосподарських підприємств різних форм власності); по-друге, створити сприятливі умови для появи приватних власників із довгостроковими інвестиційними інтересами у розвиток приватизованих підприємств (особливо у сфері переробки сільськогосподарської продукції та обслуговування сільськогосподарських підприємств різних форм власності);

по-друге, підвищити інтерес інвесторів до українських фірм на внутрішньому та міжнародному фондових ринках шляхом залучення інвестиційних ресурсів, у тому числі легалізованих у встановленому порядку;

по-третє, забезпечити, щоб акції підприємств, що мають стратегічне значення для економіки держави та продовольчої безпеки або займають монопольне становище на відповідних національних, регіональних або місцевих ринках відповідних товарів (робіт, послуг), продавалися інвесторам єдиним пакетом протягом періоду процес приватизації;

по-четверте, підвищення привабливості об'єктів приватизації, у тому числі шляхом реструктуризації простроченої заборгованості перед бюджетами та

державними цільовими фондами, за кредитами, наданими під державні гарантії, або обліку таких боргових зобов'язань у частині продажу об'єктів, підвищення ефективності приватизації державного майна шляхом створення механізмів продажу об'єктів приватизації з урахуванням їх індивідуальних особливостей, підвищення привабливості об'єктів приватизації, у тому числі шляхом реструктуризації прострочених боргових зобов'язань перед бюджетами та державними цільовими фондами, за кредитами, наданими під державні гарантії.

У процесі економічних реформ перехід до системи вільного руху товарів ще не призвів до становлення повноцінного споживача, зокрема на ринку сільського господарства. Адже сьогоднішній споживчий ринок – це ринок з деформованою структурою попиту через основну масу неплатоспроможності населення, ринок неякісних товарів. Як наслідок, основною стратегічною метою державного регулювання розвитку може стати формування та стабілізація споживчого ринку для задоволення суспільних потреб та уникнення соціальної напруги шляхом активізації комерційних відносин між виробниками, продавцями та споживачами на всіх етапах товароруку, а також покращення правової охорони цих відносин. більш сприятливий бізнес-клімат враховуючи основні принципи управління інвестиційною діяльністю.

Слід підкреслити, що ринок інвестиційних ресурсів в Україні нині є фрагментованим і нерозвинутим. Залучені організації недостатньо добре скоординовані чи ефективні. Нерозвиненість ринкової інформаційної інфраструктури гальмує розвиток місцевого бізнесу та потенційних інвесторів. Зараз існує велика різниця між інвестиційним попитом та пропозицією. Коли мова йде про інвестування в бізнес, інвестори в першу чергу хочуть отримати прибуток, тому що без цього ніхто не буде вкладати кошти в довгострокові плани розвитку підприємств.

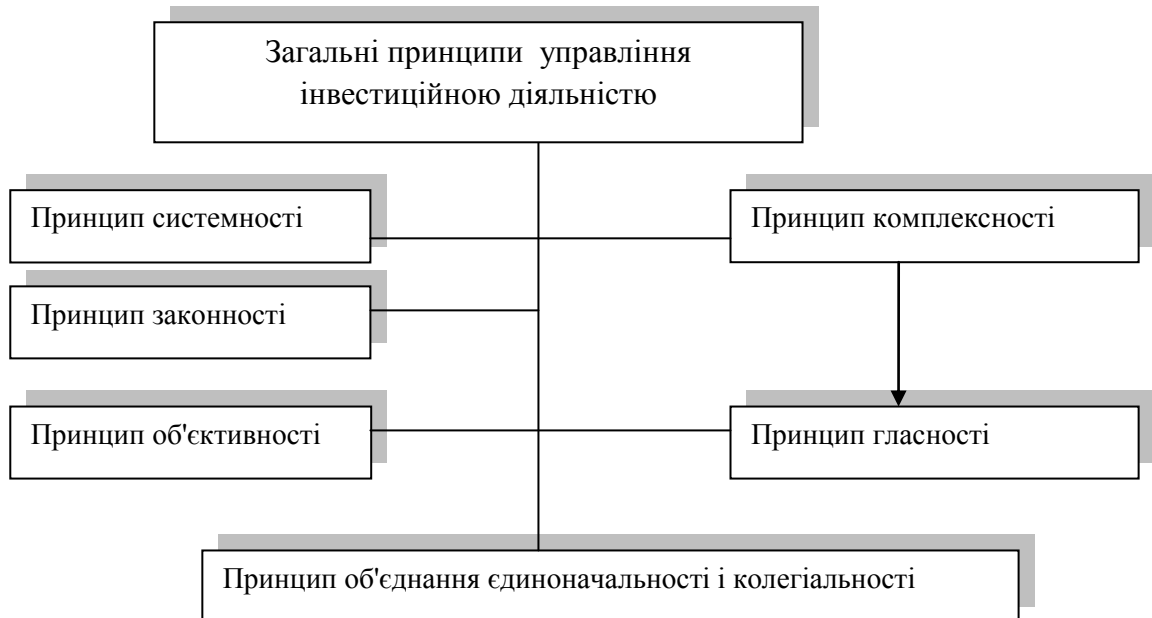

Рис. 1.6. Загальні принципи управління інвестиційною діяльністю

Багато власників сільськогосподарського підприємства стверджують, що єдиним перешкодою для зростання виробництва є нестача оборотних коштів. Однак важливо пам'ятати, що такий недолік майже часто є наслідком неакуратного виробничого процесу та несправної системи продажу. Це демонструє неспроможність багатьох високопоставлених керівників керувати своїми власними результатами.

Процес інвестування залежить від стабільності політичної, законодавчої, економічної та інвестиційної політики держави. Для регулювання різних сфер суспільного життя було прийнято різноманітні закони. Сьогодні не потрібно приймати нове законодавство; але відповідні ролі повинні бути обгрунтовані. Слід підкреслити, що процедурі інвестування слід приділити особливу увагу. Багато разів грошові кошти, перераховані інвесторами на розвиток бізнесу, оподатковуються за стандартною ставкою податку на прибуток.

Гроші, отримані за цільовим призначенням - це не «подарунок», а гроші призначені для розвитку окремих галузей які повинні працювати за відповідними механізмами в підприємстві які представлено на рисунку 1.7.

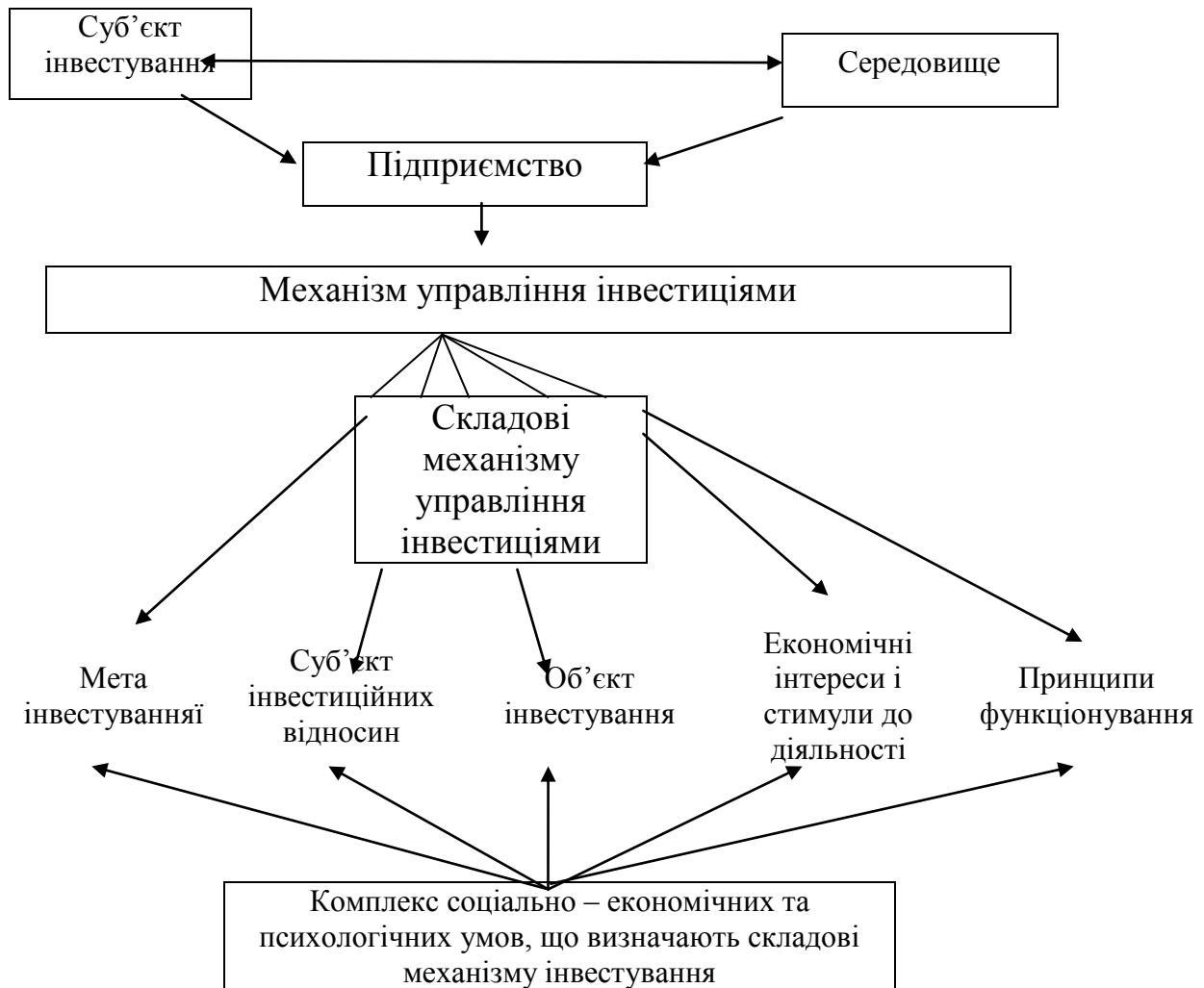

Рис. 1.7. Механізм управління інвестиційними процесами в підприємстві

Зокрема в Україні був прийнятий закон «Про режим іноземного інвестування», який чітко окреслив державні гарантії, а також механізм здійснення та реєстрації інвестицій. Створено систему неупереджених реєстраторів, що забезпечує довіру інвесторів до цивілізованих підходів до реєстрації прав власності. Почато формування інфраструктури обслуговування інвесторів. Але питання про те, якою буде податкова політика держави, що можуть зробити інвестори для виходу на український ринок тощо, сьогодні не вирішується. Зрештою, вони повинні бути задоволені, що нові шляхи не загрожують економічній перспективі їхніх інвестицій. Тому на даний момент потрібно надати їм належні гарантії.

Особливе занепокоєння іноземних інвесторів викликає підхід держави до залучення інвестицій, який постійно змінюється.

Прийняття нормативно-правових актів, які значно погіршують становище інвесторів, зараз може мати негативний вплив, підтверджуючи репутацію України як країни з одним із найгірших рівнів ризику для інвесторів. Як наслідок, нам потрібно буде докладати ще більше зусиль, щоб кардинально покращити ситуацію, включаючи постійне посилення процесу приватизації, який є одним із найважливіших секторів інвестицій.

Враховуючи ці та інші проблеми сучасної стратегічно визначеної економічної політики держави, концепція управління інвестиціями має формуватися як на макроекономічному рівні, так і на рівні конкретного суб'єкта господарювання в області.

1.3. Методика дослідження інвестиційної привабливості підприємств

Кваліфікаційна робота охоплює не лише вивчення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва як вагомого чинника розвитку інвестиційної діяльності в сільському господарстві, а й аналіз та використання результатів досліджень у практиці управління розвитком сільськогосподарського виробництва.

При написанні роботи ми використовували різноманітні методи наукових досліджень, включаючи метод порівняння, аналізу та синтезу, відносних величин, аналогії, соціологічні, моделювання та інші сучасні методи наукового дослідження. У вступі подано короткий огляд предмета дослідження та підкреслюється його важливість для ефективної організації сільськогосподарського виробництва. Значну частину першого розділу займають теоретичні основи організації управління інвестиціями та підтримання інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва як важливої галузі економіки. Тут обговорюються основні завдання, цілі та функції інвестування, а також проблеми створення відповідного інвестиційного клімату в

галузі сільськогосподарського виробництва. Одночасно нами опрацьовано близько сорока наукових джерел, як вітчизняних, так і зарубіжних.

У другому розділі подано організаційно-економічну характеристику об'єкта дослідження, проаналізовано стан інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва, організації управління інвестиціями та визначено головні причини зменшення інвестицій в економіку досліджуваної області.

У третьому розділі дослідження пропонуються рішення щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва у Львівській області, а також запобігання негативних наслідків у сфері інвестиційної діяльності та управління цим процесом. Урахування пропонованих рекомендацій щодо зростання інвестиційної привабливості аграрного виробництва у Львівській області при створенні інвестиційної політики забезпечить довгострокове економічне зростання економіки області, забезпечить зайнятість населення та покращить рівень життя населення.

Нами в роботі була використана методика оцінки на сьогодні використання інвестицій за основними напрямками діяльності та методами і принципами. (див. рис. 1.8).

Рис. 1.8. - Основні напрямки і принципи формування оцінки використання інвестицій

Дослідження здійснювалось систематично, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні чинники, які впливають на інвестиційну привабливість галузі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

Львівська область є прикордонним регіоном Західної України та межує з державою-членом ЄС – Республікою Польща (протяжність кордону 258 км). На півночі та північному сході область межує з Волинською та Рівненською областями, на сході та південному сході з Тернопільською та Івано-Франківською областями, на півдні із Закарпатською областями. Площа області 21,8 тисяч квадратних метрів. км² (3,61% площі суші). Протяжність області становить 240 км із півночі на південь та 210 км із заходу на схід. Область знаходиться у центрі інших важливих міських та економічних центрів. До адміністративно-територіальної структури області входять 20 районів та 9 міст, підпорядкованих області. Загалом в області 44 міста, 34 міські поселення та 1850 сільських поселень, що є найбільшим за кількістю в Україні.

Середня температура січня становить -5°C, липня від +18°C у центральній частині регіону та до +12°C у горах. Територія Львівської області належить до зони надмірного зволоження. Річна кількість опадів коливається від 600 мм на рівнинах до 1000 мм у горах. Таким чином, існуючі у Львівській області кліматичні умови, природні мінеральні та водні ресурси сприяють не лише промисловій та сільськогосподарській діяльності, а й розвитку рекреаційного та курортного туризму.

Львівська область – регіон з високою щільністю населення та високим ступенем урбанізації. Станом на 1 січня 2019 року у Львівській області проживало 2 522 тисячі осіб. осіб (6,0% від загальної чисельності населення України), з яких 1537,7 тис. (61%) у містах та селищах 984,3 тис. сільські райони. У Львові проживає 724,7 тисяч людей. жителів (28,7% населення області).

Промислова спеціалізація – важливий елемент економічних характеристик регіону. Це з відмінністю ґрунтово-кліматичних та економічних умов сільськогосподарського виробництва різних природних територіях. Аналіз структури землекористування сільськогосподарських підприємств показує (див. рис. 2.1), що частка орних земель у 2020 році знизилася на 15,4% порівняно з 2017 роком, а посівні площі збільшилися у п'ять разів.

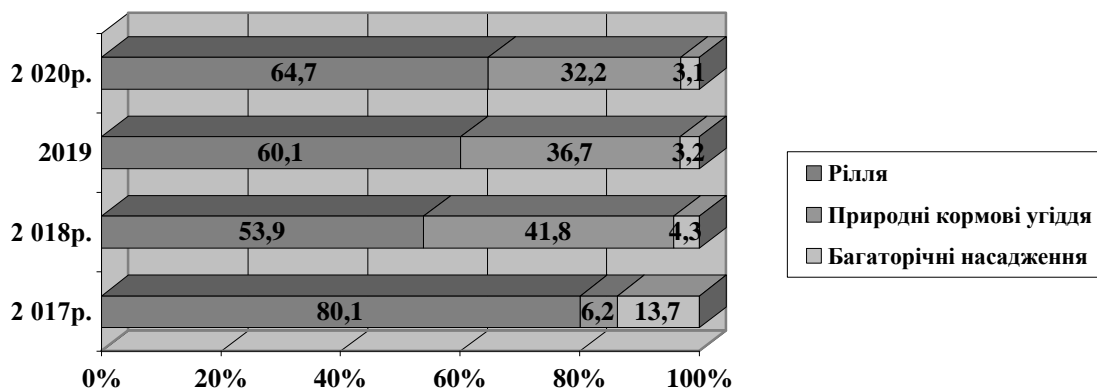

Рис. 2.1. - Структура землекористування сільськогосподарських підприємств Львівської області в динаміці

Львівська область – адміністративно-територіальне утворення на крайньому заході України. Це одна із трьох областей, які складають історико-культурний регіон Галичини, що входить до єврорегіону Карпати. З точки зору економіки, туризму, культури та науки це одна з найрозвиненіших областей країни. Клімат і розташування Львівської області ідеально підходять для вирощування різноманітних сільськогосподарських культур та розведення різних видів тварин.

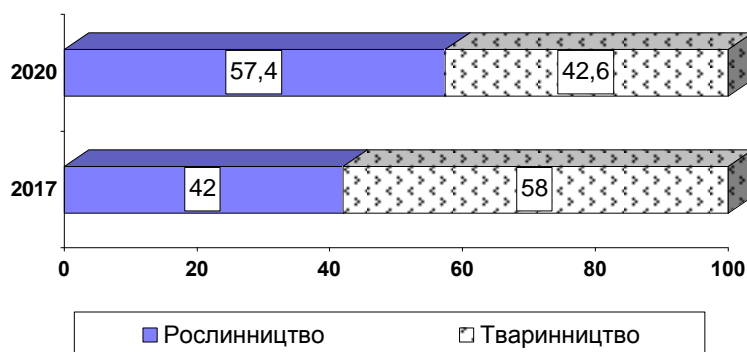

Рис. 2.2. Структура виробництва валової продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області (за порівнянними цінами 2010 року)

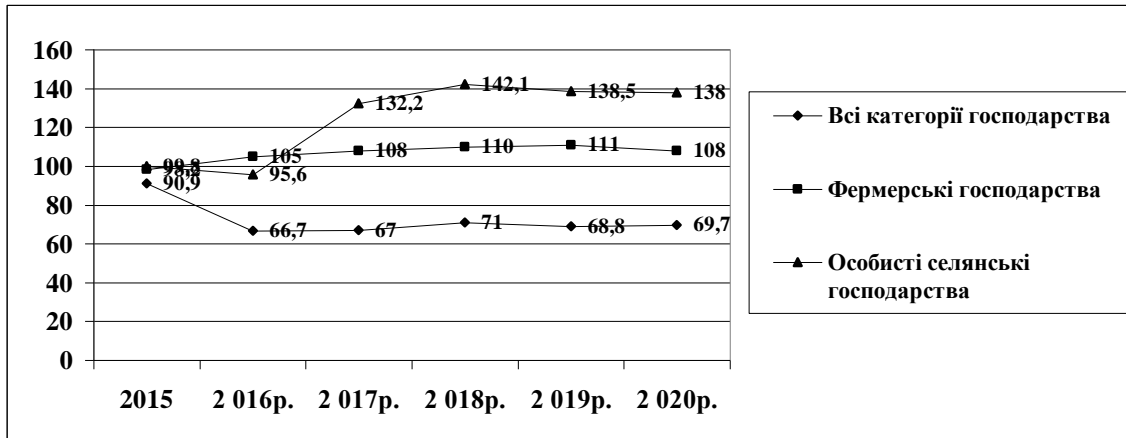

Рис. 2.3 - Зміна обсягів виробництва валової продукції сільського господарства порівняно з 2014р.,%

Таблиця 2.1. Темпи зміни виробництва валової продукції сільського господарства в Львівській області

Роки	Валова продукція - всього	у тому числі:	
		рослинництва	тваринництва
у відсотках			
2015	133.6	156.5	116.3
2016	101.1	101.7	100.4
2017	107.1	120.3	96.3
2018	94.0	91.5	96.6
2019	96.4	96.1	96.8
2020	96.8	92.9	101.0

Значний вплив на валові збори сільськогосподарських культур має їх урожайність, яка впродовж останніх років не є стабільною про те має тенденцію до збільшення (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Показники ефективності виробництва в сільськогосподарських підприємствах Львівської області

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р. (+,-)
Показники технологічної ефективності виробництва				
<i>Урожайність сільськогосподарських культур, ц/га</i>				
зернових культур	26,2	39,1	46,2	176,3
ріпаку	38,7	13,0	16,6	42,9
сої	–	15,9	22,0	–
<i>Продуктивність тварин</i>				
середньодобовий приріст ВРХ, г	474	424	355	74,9
середньорічний надій молока, кг	2309	3356	4041	175,0
середньорічна несучість курей, шт	205	242	206	100,5

Найбільша середня врожайність зерна по області у 2020 році була зафіксована у господарствах Буського району – 42,3 ц/га, Сокальського – 38,3 ц/га, Бродівського – 35,3 ц/га, найменша – у наступних районах: Турківський – 17,8 ц/га, Сколівському – 19,3 ц/га, Дрогобичському – 24,8 ц/га. Основними причинами впливу щодо низької врожайності зернових є: використання несортового насіння при сівбі, використання невеликої кількості пестицидів або їх відсутність, відсутність добрив мінеральних або дуже невеликих кількостях, що недостатньо для отримання високого врожаю.

Велике значення для успішного ведення господарства має аналіз вікової структури керівного складу та співробітників показує, що на цих посадах переважають керівні працівники з великим професійним досвідом. Зокрема, лише 6,4% працівників були молодшими за 30 років. Працівники середнього віку (30-50 років) становлять 41,0%, старше 50 років – 52,6%. Третина останньої групи – працюючі пенсіонери. Що стосується груп управлінського персоналу, то їх вікова структура представлена на рисунку 2.4.

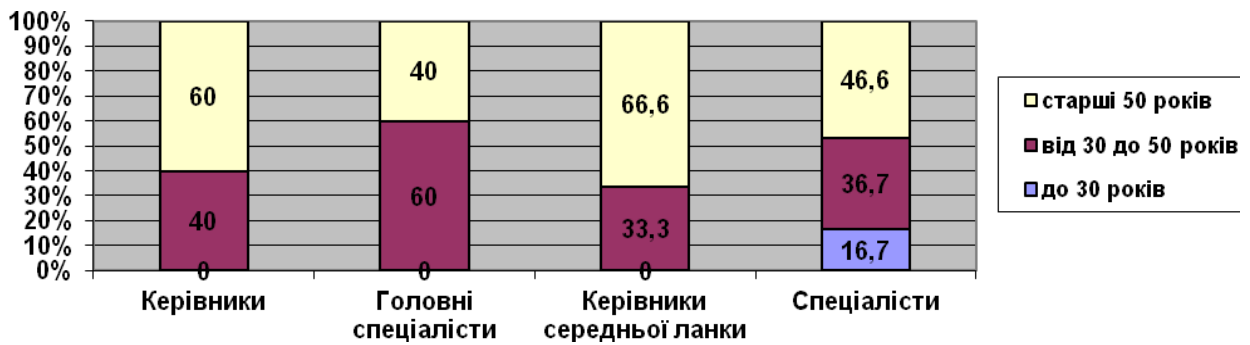

Рис. 2.4. Вікова структура управлінських працівників сільськогосподарських підприємств Львівської області, 2020р.

Як бачимо, відсоток керівників в підприємствах старше 50 років найвищий – понад 60%. Досить високий відсоток таких працівників і посеред фахівців середньої ланки – 46,6%. При цьому дана категорія працівників повинна мати найбільший потенціал для подальшого професійного розвитку та підвищення кваліфікації, тоді як у людей похилого віку майже немає мотиву для інтенсивного розвитку.

На рисунку 2.5 представлено структуру посівних площ Львівської області з сільськогосподарських культур у відсотках від загальної площі.

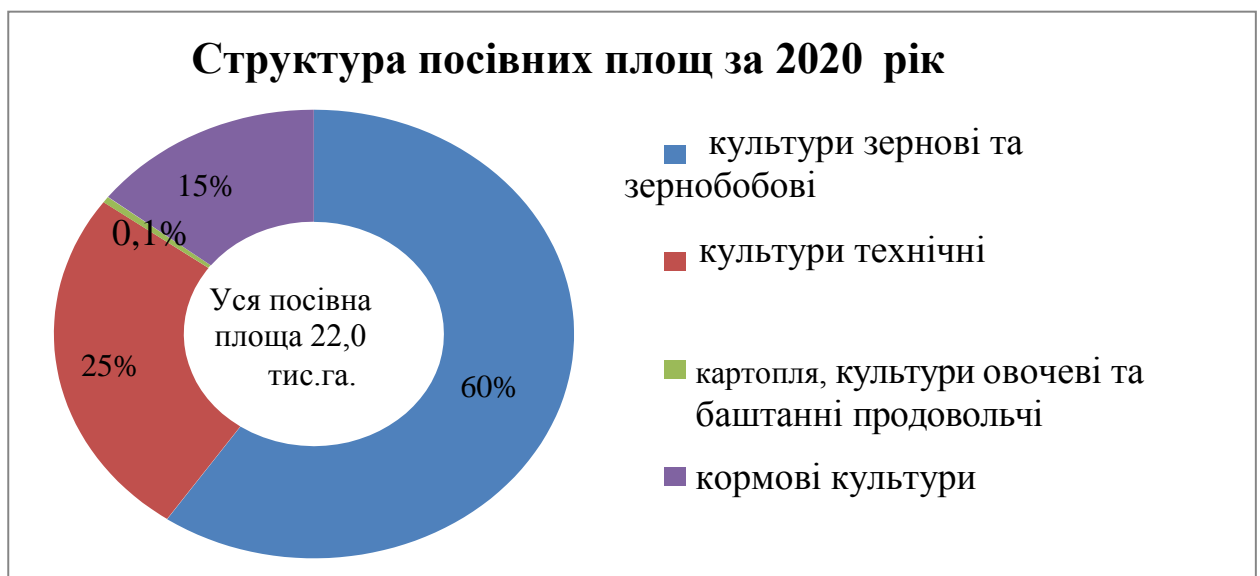

Рис. 2.5. Динаміка посівних площ сільськогосподарських культур за 2020 рік у Львівській області

Згідно з аналізованими даними, з наданими у 2017 році до 2020 року, спостерігається зміна сільськогосподарських угідь та посівних площ у сільськогосподарських підприємствах Львівської області.

На графіку 2.6 представлено динаміку зміни індексу валового виробництва сільськогосподарської продукції у 2018-2020 роках, розраховану у відсотках до попереднього року.

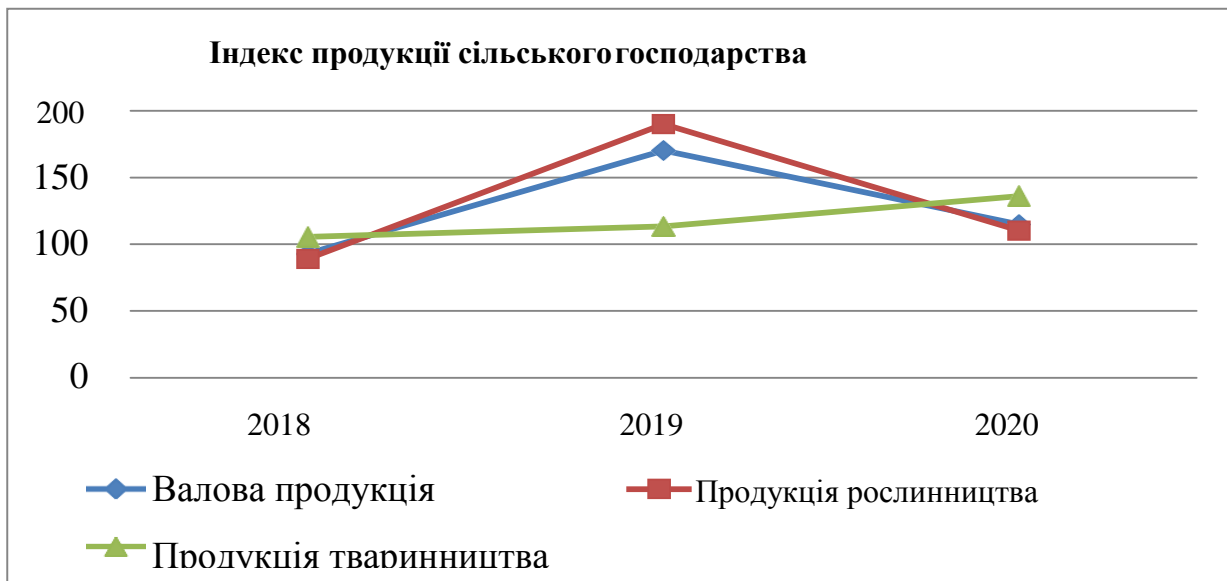

Рис. 2.6. Індеси зміни виробництва сільськогосподарської продукції в Львівській області

Індекс зміни виробництва продукції сільського господарства порівняно із січнем-червнем 2017 року становив 99,0%, у тому числі 102,9% для фермерських господарств та 96,0% для сільськогосподарських підприємств. Найбільшим показником зміни індексу сільськогосподарського виробництва є галузь рослинництва, яке значно зросло у 2019 році, така сама тенденція відображена й у загальному індексі сільськогосподарського виробництва. Істотних змін у виробництві на ринку немає, хоча 2020 року виробництво збільшилося на 26,5%.

Споживчі потреби населення цієї місцевості в картоплі, овочах та цукрі покриваються за рахунок власного виробництва. Хоча виробництво м'яса і яєць душу населення збільшується, потреби споживачів у регіоні недостатні.

Площа незасвоєних орних земель області з кожним роком скорочується. У структурі ріллі домінуюче становище займають зернові, за ними йдуть картопля

та овочі. Технічні культури мають тенденцію до зростання, а кормові – до спаду. На господа прирства населення припадає 45,7% посівних площ всіх сільськогосподарських культур, зокрема картопля - 98,1%, овочі - 94,8%, кормові культури на фураж - 88,4%. На сьогодні господарства, зокрема фермерські, є основними виробниками зернових, цукрових буряків, олійного ріпаку, соняшнику та сої.

Таблиця 2.3. Посівні площі основних сільськогосподарських культур у Львівській області

	2015 р.		2020 р.		2020 р. +,- до 2015 р.	2020 р. в % до 2015 р.
	тис. га	частка, %	тис. га	частка, %		
Вся посівна площа	621	100,0	674,4	100,0	53,4	108,6
в т.ч. зернові та зерно- бобові	302,9	48,8	295,2	43,8	-7,7	97,4
з них: пшениця	163,1	26,3	170,8	25,3	7,7	104,7
жито	5,8	0,9	5,9	0,9	0,1	101,7
ячмінь	40,4	6,5	50	7,4	9,6	123,8
овес	19,7	3,2	13,1	1,9	-6,6	66,5
кукурудза	62,4	10,0	40,4	6,0	-22,0	64,7
Технічні культури	98,5	15,9	169,1	25,1	70,6	171,7
з них: цукровий буряк	16,3	2,6	15,7	2,3	-0,6	96,3
ріпак та кольза	56,1	9,0	56,6	8,4	0,5	100,9
соняшник	8,1	1,3	35,2	5,2	27,1	в 4,3 рази
соя	16,4	2,6	59	8,7	42,6	в 3,6 рази
Картопля	94,6	15,2	94,6	14,0	-	100,0
Овочі відкритого ґрунту	24,4	3,9	25,4	3,8	1,0	104,1
Кормові культури	100,7	16,2	94	13,9	-6,7	93,3

У 2020 році фермерські господарства збільшили обсяг рослинництва на 56,0% порівняно з 2015 роком, а домашні господарства – на 9,4%. Для зберігання зернових та технічних культур у Львівській області є 26 елеваторів загальною місткістю 726,6 тисяч. тонн, хоча сьогодні орієнтовна потреба у додаткових потужностях – 300,0 тис. тонн. тон., на території Львівської області є 21 овочесховище загальною місткістю 15,5 тис. тон. Розмір та структура товарної продукції у сільськогосподарських підприємствах у 2018-2020 рр. подано на рисунку 2.7.

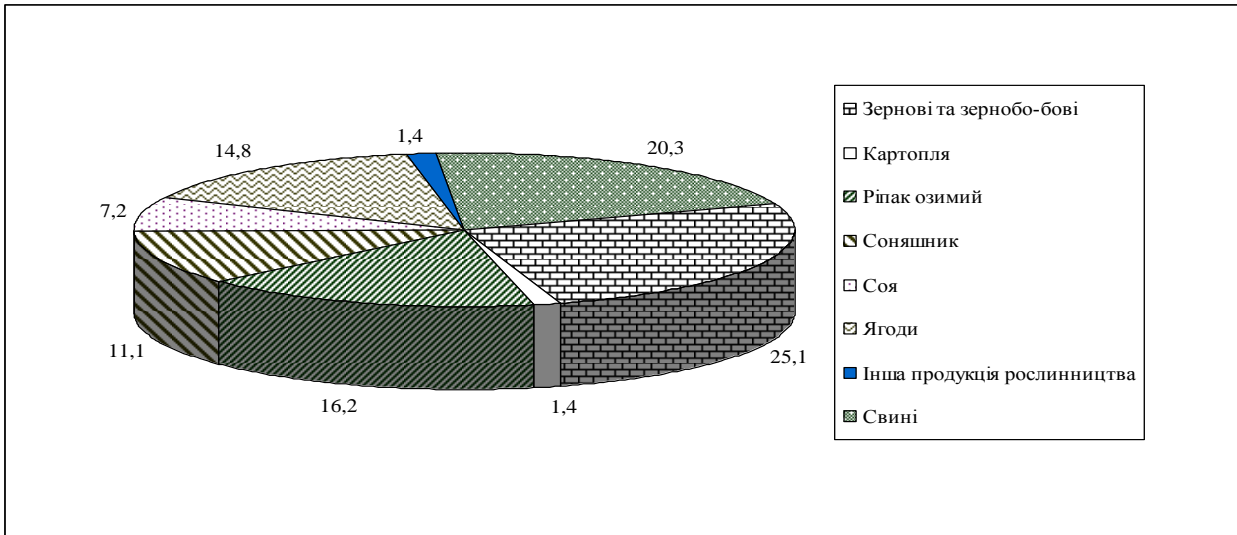

Рис. 2.7. Структура товарної продукції сільськогосподарських підприємств Львівської області, за 2018-2020рр., %.

Екологічне виробництво сільськогосподарської продукції з кожним роком набуває все більшого значення у Львівській області, здебільшого тому, що воно стосується здоров'я населення, захисту навколишнього середовища та раціонального використання ґрунту.

З 2018 року посівні площі органічних рослин збільшилися на 200 га до 2,0 тис. га. , на сьогодні 25 виробників займаються органічним виробництвом, 8 з яких займаються вирощуванням рослин, 8 – ягодами та садівництвом, 5 – виробництвом диких квітів, 3 – рослинництвом та тваринництвом та 1 – захистом рослин.

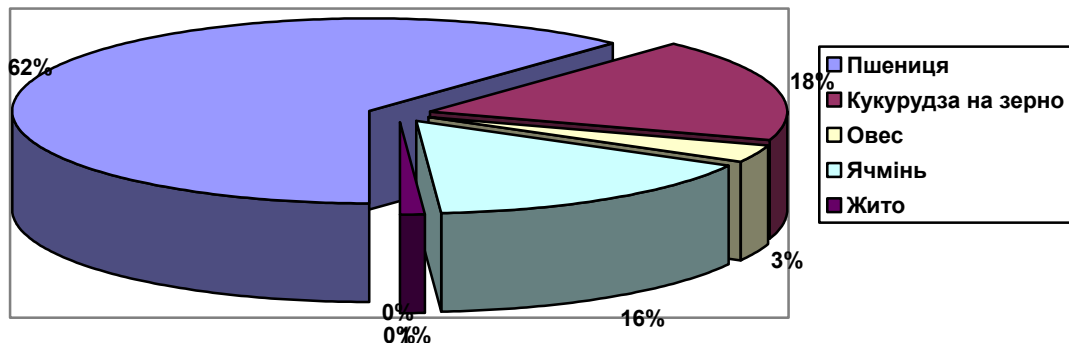

Рис.2. 8. Структура виробництва зернових культур в усіх категоріях господарств Львівської області, 2020р.

У структурі валового виробництва продукції тваринництва основну частку займають продукти тваринництва та птахівництва (49,4%) та виробництво молока (41,7%).

Для тваринницької галузі 2020 став продовженням тенденції збільшення тваринництва, в основному за рахунок розвитку свиней та дрібного тваринництва. Львівська область входить до першої десятки регіонів України по поголів'ю худоби, крім овець та кіз. За темпами приросту свиней область посідає третє місце серед регіонів України (417,3 тис.), птахи всіх видів (9114,4 тис.) – 8 місце. Зниження поголів'я великої рогатої худоби на 79,6 тис. залишається проблемним і потребує доопрацювання (31,8%) порівняно із 2015 роком.

Одним із факторів несприятливої ситуації у тваринництві є демографічна ситуація у сільській місцевості. У середньому сільське населення скорочується на 1,9 тисяч людей на рік. Ситуація ускладнюється тим, що середній вік працівників зростає. Промислова спеціалізація (переробні галузі) – важливий елемент економічних характеристик регіону. Це є актуальним з поряд з відмінністю ґрунтово-кліматичних та економічних умов сільськогосподарського виробництва на різних природних територіях області.

2.2 Аналіз стану виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств

Основою сільськогосподарського виробництва є його вартість тобто сума затрат на його виробництво, отже зниження витрат за виробництво є основним джерелом підвищення його рентабельності, збільшення накопичення та забезпечення розширеного відтворення, удосконалення технологічних процесів виробництва з метою покращення умов праці та матеріального добробуту населення і розвитку виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Тому основна відповідальність керівників підприємств – забезпечити якісне планування виробничих витрат. Проаналізуємо структуру собівартості сільгосппродукції у Львівській області, відсотки представлені у таблиці 2.3 та на рисунку 2.5.

Таблиця 2.3. Структура витрат на виробництво продукції у сільськогосподарських підприємствах Львівської області

Показники	2018р.	2019р.	2020р.	у % 2020р. до 2018 р.
Витрати – всього у %	100	100	100	-
Витрати на оплату праці	5,4	4	3,7	68,5
Відрахування на соціальні заходи	2,0	1,4	0,8	40,0
Матеріальні витрати	81,5	84,9	84,1	103,2
Амортизація	4,9	4,0	4,3	87,8
Інші операційні витрати	6,2	5,7	7,1	114,5

Таким чином, основна частина 84% припадає на матеріальні витрати, в ці витрати входять: витрати на паливо та енергію, корми, насіння та посадковий матеріал, добрива, ремонтно-будівельні матеріали та їх оплата, запчастини тощо.

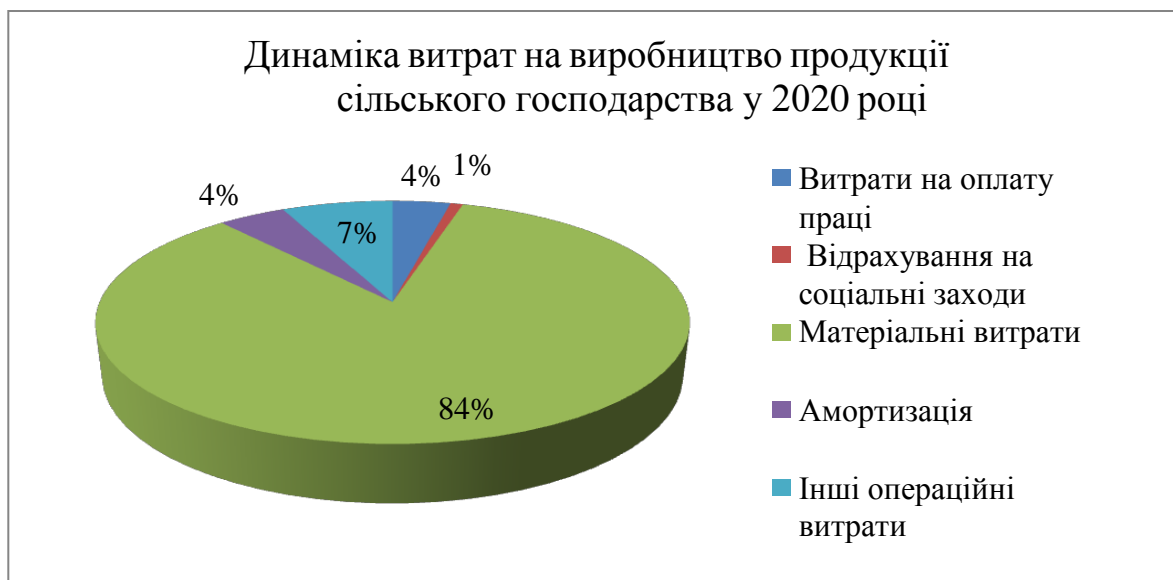

Рис.2.9. Динаміка структури витрат виробництва сільськогосподарської продукції у 2020 році.

На заробітну плату та амортизацію припадає 4%, 1% – списання на соціальні діяльність тобто відрахування, 7% – інші операційні витрати. У

сільському господарстві особливість спеціалізації полягає в тому, що ферми зазвичай виробляють більше одного виду продукції в розрізі галузей утворюють спеціалізовані галузі, кожна з яких виробляє більше чим один чи кілька продуктів. Таким чином, спеціалізація переважної більшості сільськогосподарських підприємств визначається не однією, а кількома найважливішими профільними галузями. Щоб отримати загальний та достатній опис, що дає уявлення про економічне становище сільськогосподарських підприємств, розглянемо основні економічні показники виробничо-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області за останні три роки (див. таблицю 2.5).

Таблиця 2.5. – Основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020р. в% до 2018р.
Кількість господарств на кінець року, шт.	760	800	800	105,3
Середньорічна кількість працюючих, чол.	90440	82080	77540	85,7
Валова продукція сільського господарства, тис.грн.	656420	668340	686380	104,6
Виробничі основні фонди, тис.грн.	2566920	2468700	2420300	94,3
Валовий дохід, тис.грн.	277420	306740	335440	120,9
Чистий прибуток, тис.грн.	35760	72160	67240	188,0
Рівень рентабельності, %	108	216	178	+3,5
Середньомісячна оплата праці одного працюючого, грн.	7166	8433	9297	129,7

Як показано в таблиці вище, середньорічне працездатне населення області в останні роки зменшується.

Зростає обсяг валової продукції сільського господарства. Виробничі основні засоби сільськогосподарських підприємств області скорочуються. За останні три роки в області зросли валовий дохід працівників сільського господарства, чистий дохід та середньомісячний заробіток.

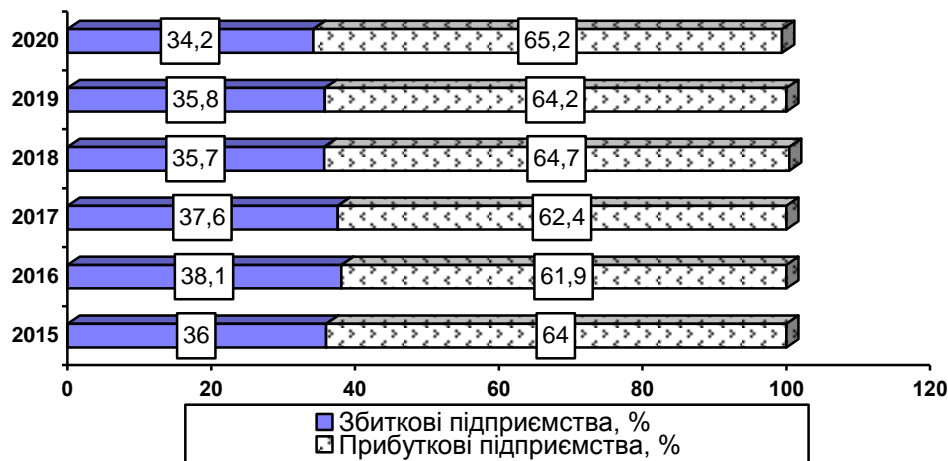

Рис. 2.10. Структура збиткових та прибуткових сільськогосподарських підприємств в Львівській області

Прибуток господарств виникає від продажу продукції, продуктів переробки (як на власних переробних підприємствах, так і на підприємствах інших структур, що переробляють сільськогосподарську продукцію) та іншої види продукції власного виробництва, а також різноманітних послуг. Більшість грошових доходів та прибутку господарств надходить від продажу їхньої продукції. Що є основним завдання на поточному етапі розвитку аграрного сектору: впровадження у виробничу практику економічних технологій виробництва; широке використання новітніх різних форм керування на основі приватної власності; підвищення якості продукції за рахунок використання насіння для розведення та утримання сортових порід тварин; зниження витрат і трудових ресурсів за рахунок механізації виробничих процесів, у тому числі за рахунок дрібносерійної механізації в умовах дрібносерійного виробництва; розвиток переробних формувань та обслуговування виробників сировини; поліпшення економічних відносин сільгоспвиробників із переробними підприємствами та підприємствами сільськогосподарського сектора.

В цілому, загальна мета галузі, що розвивається - забезпечити підвищену продуктивність, тобто збільшити виробництво високоякісної продукції при мінімальних витратах праці та витратах.

2.3. Аналіз інвестиційної привабливості аграрного виробництва в Львівській області

Сучасний стан аграрного виробництва України відзначається зниженням інвестиційної активності та неефективною схемою амортизації. Як наслідок, аграрний бізнес стає все більш технологічно відсталим. Для багатьох із них питання полягало не в покращенні, а в підтриманні виробничих потужностей на попередній технічній базі. Лише продумана амортизаційна політика забезпечує формування значного компенсаційного фонду на постійний ремонт основних засобів.

У вирішенні цих питань сприяє залучення інвестиційних ресурсів. Використовуються внутрішні і зовнішні джерела інвестицій. Серед традиційного інвестування значну роль відіграють власні кошти підприємств та організацій Львівщини, а також державний бюджет.

Слід підкреслити, що економіка області минулого року показала низькі показники через світову фінансово-економічну кризу, а також нестабільну політичну та економічну ситуацію в країні.

У 2012-2020 роках обсяг капітальних вкладень в економіку області щороку зростав. При цьому динаміка річного зростання капітальних вкладень в економіку регіону порівняльних даних (у доларах США) ще не досягла рівня докризового 2017 року.

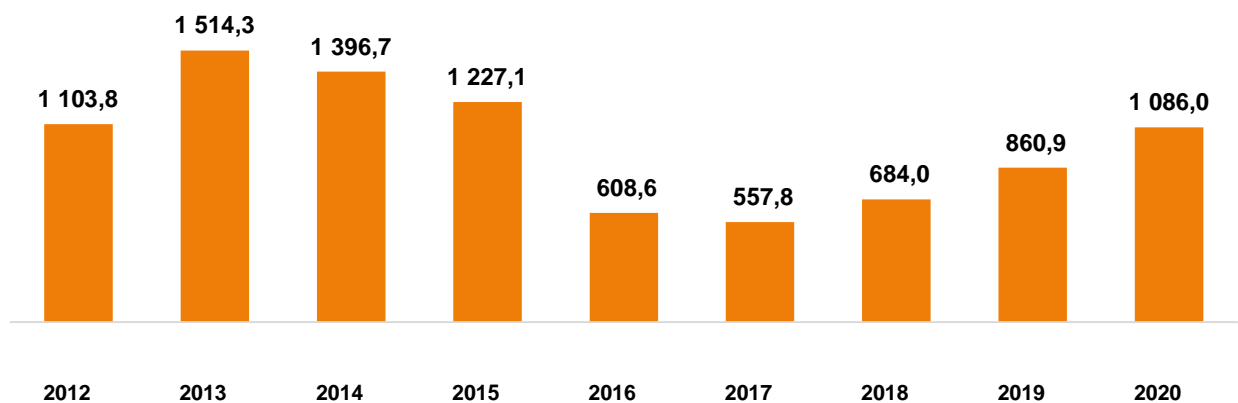

Рис. 2.11 Капітальні інвестиції у Львівщині в млн дол. США

Найбільша концентрація капітальних вкладень у 2012-2020 роках. Спостерігається у промисловості, будівництві, торгівлі, транспорті, сільському господарстві та нерухомості. У цьому основним джерелом цих інвестицій є кошти підприємства (51,5%) і позикові кошти (17,6%). Частка коштів державного бюджету у загальній структурі капітальних вкладень зростає (з 3% до 8,2%), що пояснює запровадження нової регіональної політики держави та децентралізацію влади. Обсяг залучених інвестицій щорічно зростає з 2015 року. Проте, зважаючи на аналіз більшого проміжку часу, ми бачимо, що темпи залучення інвестицій майже втричі нижчі, ніж у період до фінансово-економічної кризи 2009 року. Обсяг прямих іноземних інвестицій (статутного капіталу), вкладених у Львівську область з початку інвестування 1 квітня 2019 року, становив 948,1 млн. доларів США. Станом на 1 січня 2018 року в області було на одного мешканця 367,7 дол. США ПП, а на 01.04.2019 — 378,1 дол. США.

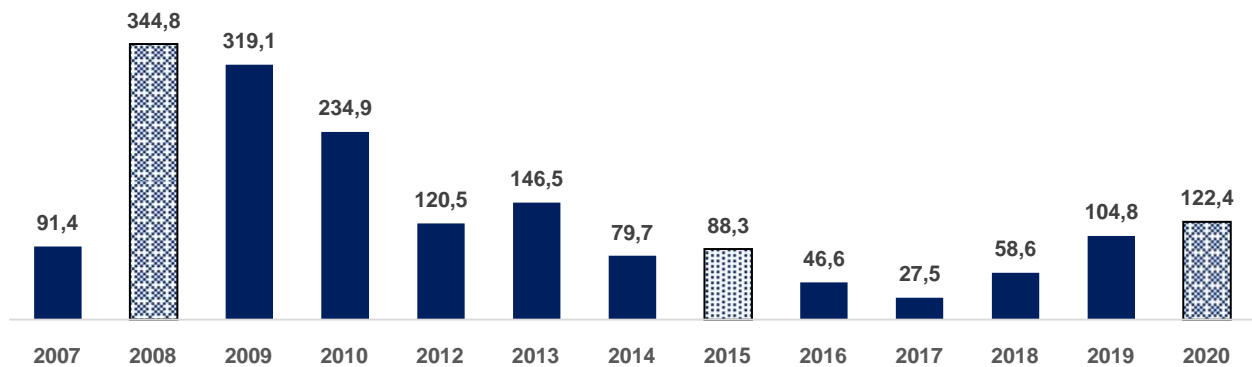

Рис. 2.12. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій, млн дол. США

Для прискорення інвестиційного процесу керівництво області постійно намагається краще використовувати додаткові ресурси, які з'являються в економіці в результаті ринкової реформи, та спрямувати їх на фінансування сільськогосподарського виробництва.

Виробництво та поповнення основного капіталу є основою структурної реформи області. У 2019 році в цілому по області надійшло капітальних інвестицій на суму 52097 млн грн, з них в основні фонди – 48887 млн грн (або 93,8 відсотка).

Географічна структура інвестицій свідчить про те, що економіка Львівщини відповідає економікам країн-членів ЄС. Наприклад, 782,3 мільйона доларів було інвестовано із країн Євросоюзу: США, тобто. 82,5% загального обсягу інвестицій. провідними інвестиціями в підприємства Львівської області є Кіпр - 198,1 млн. доларів США, Польща - 168,4 млн. доларів США, Німеччина - 103,0 млн. доларів США, Нідерланди - 88,2 млн. доларів США, Швейцарія - 74,6 млн. доларів США, Данія - 71,8 млн. доларів та Австрії - 63,3 млн доларів. На ці країни припадало 80,9% загального регіонального обсягу прямих іноземних інвестицій. Загалом для регіону характерна позитивна динаміка капітальних та іноземних інвестицій в економіку, висока інвестиційна привабливість, налагоджена системна робота із залучення та просування інвестицій, ефективна взаємодія держави та економіки. У той самий час розмір залучених інвестицій недостатній бурхливого розвитку високотехнологічних секторів економіки.

Крім того фінансово-управлінська служба підвищує ефективність виробництва [32]. Прямі інвестиції іноземців, хоч і не посідають головну позицію в побудові інвестування сільськогосподарських структур, але є важливим показником дій і напрямів, при вивченні котрих є можливість згрупувати наукові висновки.

Відповідно до динаміки привернення інвестицій в країну, то деякі етапи її найвищого росту почергово змінюються з етапами зниження.

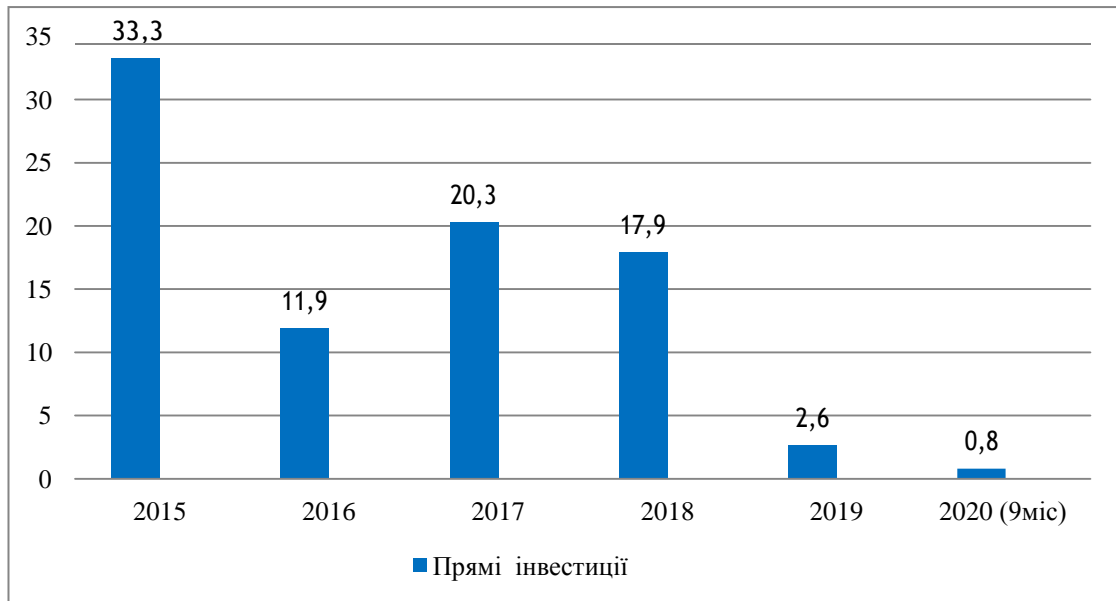

Рис. 2.13. Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій в підприємства у 2015-2020 рр. (% від усіх інвестицій)

На сільське господарство припадало лише 7,6 відсотка загальних регіональних інвестицій, що є значним зменшенням порівняно з попередніми роками (див. таблицю 2.6) І сьогодні цього недостатньо, враховуючи, що сільськогосподарська галузь є основою економіки Львівської області.

Таблиця 2.6. Динаміка інвестування в економіку підприємств Львівської області (млн. грн.)

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Загальна сума інвестицій по області	993480	768900	937640	1041940
Сума інвестицій в сільське господарства і мисливство	70500	125240	187940	79940
Сума інвестицій в переробку продукції сільського господарства	9118	8538	8300	8678

За структурою інвестиційного розвитку більшість коштів спрямовується на державну допомогу розвитку сільськогосподарської продукції, незначна частина – на капітальне будівництво, значно менша – на придбання нової техніки та обладнання (див. табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Структура освоєння інвестицій в Львівській області в 2020 році (%)

Напрями освоєння інвестицій	Питома вага інвестицій, %		
	Структура по району	З них у сільському господарстві	Структура інвестицій в АПК
Загальна сума інвестицій	100	7,6	100
Капітальне будівництво, державна підтримка галузі	34	5,1	68,1
Придбання машин і обладнання	39,9	2,1	6,9
Капітальний ремонт і оновлення засобів	25,8	-	7,4
Витрати на формування основного стада	-	0,3	13,9
Інші витрати	0,3	0,1	3,7

У той час як більше половини капітальних інвестицій в інші галузі спрямовується на придбання нових машин та обладнання, оновлення основних фондів у сільському господарстві відбувається відносно повільно через дефіцит операційних грошових коштів.

Проте залежність виключно від внутрішніх інвестиційних ресурсів призводить до тривалої зміни аграрного сектору області. Більш активне залучення іноземних інвестицій, зокрема іноземного капіталу, може діяти своєрідним детонатором для розвитку інвестиційного процесу та прискорення економічного зростання. На нашу думку, робота в цьому напрямку наразі у Львівській області ведеться недостатньо. Його розширення має істотно вплинути на створення інвестиційного клімату та залучення капіталу для розвитку сільськогосподарського виробництва та переробки. Проте за останні роки в області набуто чималого досвіду в цьому напрямку.

Проте інвестиційні перспективи Львівської області зараз використовуються недостатньо. Сьогодні на область припадає лише 1,4 відсотка загальних інвестицій в економіку України, що ставить її на 13 місце серед регіонів країни. Економічний потенціал, кваліфікована робоча сила, вигідне географічне розташування на перехресті європейських торговельних шляхів, наявність розвиненої соціальної інфраструктури – все це сприяє розвитку області як центру більш активного міжнародного співробітництва та інвестицій

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки та регіону зокрема веде до реалізації системної та послідовної державної політики та розвитку країни. Новостворена інвестиційна та інноваційна політика країни дозволить нам досягти економічних перспектив, подолати економічні явища та подолати економічні проблеми. На розвиток інвестиційних та інноваційних процесів впливає рівень правових, економічних, організаційних та соціальних умов, що сприяють розвитку та саморозвитку. Однак найважливішим фактором, що впливає на формування та розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності, є регіональний характер організації. Залучення інвестицій та сприяння інноваціям, тобто ефективна діяльність щодо залучення інвестицій та інновацій дозволить підвищити ефективність як національної економіки, так і господарської діяльності суб'єктів господарювання, подолати технологічне відставання підприємств від рівня економічно розвинених країн, покращити матеріальне становище працівників та держави, підвищити соціальні стандарти життя та сахиству населення. В загальному, діяльність інвестування закордонних організацій на землі Львівської області в більшості показується всеукраїнські тенденції, котрі надають аграрній діяльності місце у економічній структурі, котра обумовлюється активним ростом, але, на даний момент має не достатню чисельність ресурсу інвестування. Найвищий щавель депресивності в економіці області, котрий накладається на перешкоди вивчення процесів інвестування у встановленому напрямку у розрізі адміністративної одиниці – області, а також міста, та деяких організацій, котрі проводять свою роботу на базі задіяння отриманих прямих інвестицій одержаних із закордону улюбій формі.

Таким чином, процеси інвестування у сільськогосподарській сфері Львівського регіону обумовлюється великою динамікою, котра на протязі значного часу була позитивною, але, за останній період помінялась на негативну. Проте, частина аграрних підприємств в основній економічній структурі є великою. Дослідження забезпечення інвестування за регіонами дав змогу побачити не пропорційний характер надходжень інвестицій, а особливо тих, котрі мають відношення до прямих закордонних інвестицій.

РОЗДІЛ 3.

ОСНОВНІ ШЛЯХИ РОСТУ І РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Напрямки та заходи удосконалення інвестиційної діяльності та підвищення інвестиційної привабливості аграрного виробництва

На думку вітчизняних аналітиків, українська економіка не була готова до роботи в умовах стагнації і тому високим є ризик банкрутства підприємств, які не приділяли особливої уваги розробці ефективних бізнес-стратегій. Інвестиційна стратегія підприємства є частиною її макроекономічної стратегії та включає ефективне використання різних форм інвестицій для забезпечення високої ринкової вартості підприємства та постійних темпів його розвитку. Побудова такої стратегії потребує її чіткої координації із фінансовими інститутами.

Стратегія підприємства, оскільки на сьогодні вона визначає довгостроковий напрямок розвитку підприємства. Така політика є основою розвитку будь-якої компанії, тому що якщо інвестиційна політика неправильна та неефективна, це ставить під загрозу як майбутні стратегічні цілі підприємства, так і забезпечення його повної короткострокової ефективної діяльності.

Розробка інвестиційної стратегії підприємства включає всебічний і всесторонній аналіз всіх елементів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства регіону і узгодження цих цілей та заходів щодо їх досягненню із загальною стратегією підприємства.

Слід зазначити, що інвестиційна стратегія повинна враховувати повноваження та цілі підприємства, зовнішні та внутрішні фактори, що впливають, і ґрунтуватися на стратегічних пріоритетах конкретної компанії, тобто на внутрішній економічній системі.

Коли підприємство розробляє інвестиційну політику, можна назвати такі кроки які слід зробити: по-перше, аналіз інвестиційної діяльності підприємства за минулий період; по-друге, поглиблене вивчення зовнішнього інвестиційного середовища та ринкових умов; по-третє, визначення стратегічних напрямів

розвитку компанії, які мають бути забезпечені майбутньою інвестиційною діяльністю; по-четверте, обґрунтування інвестиційної політики компанії відповідно до інвестиційних цілей та ступеня ризику; по-п'яте, формування інвестиційної політики компанії відповідно до основних напрямів інвестування; по-шосте, проект інвестиційної політики компанії у галузевому та регіональному розрізі; по-сьоме, узгодження основних напрямів інвестиційної політики підприємства.

Рис. 3.1. Алгоритм розробки інвестиційної політики в підприємстві

Початковим етапом має бути насамперед аналіз інвестиційної діяльності підприємства чи організації поруч із всебічним вивченням довкілля з урахуванням всіх можливих чинників, які впливають ефективність вкладень. І тут слід досліджувати загальну динаміку. кожна інвестиційна діяльність підприємства та її

розмір. Проведення такого дослідження дозволить якнайкраще оцінити інвестиційний потенціал підприємства, її привабливість для інвесторів, а також ефективність господарської діяльності організації. Також визначається частка вкладених коштів у кожному напрямі інвестування, тобто. досліджується структура інвестиційного процесу організації та її основі робиться висновок про загальну ефективність цього типу підприємства у певний час.

Детальний аналіз ринкового середовища та основних факторів, що впливають на його функціонування, проводиться окремо. Стабільна та ефективна робота сучасної компанії в ринкових умовах неможлива без узгодження основних напрямків та цілей її діяльності з відповідними положеннями інвестиційної стратегії.

В рамках такого дослідження детально аналізується сфера права, в якій працює компанія, з урахуванням специфіки правового регулювання певних видів інвестицій, наприклад використання державно-приватного партнерства.

Бажаний результат означає досягнення певного соціального, економічного, інформаційного чи іншого наслідку. Концепція інвестиційного ризику складається з багатьох елементів та широко класифікується (див. таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Основні форми ризику підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності

Вид ризику	Характеристика ризику
Кредитний ризик,	Полягає у загрозі наявності фінансових проблем у державного органу або організації, котра емітувала цінні папери, пов'язаних з неможливістю виплати відсотків або погашення самої позики;
Реінвестиційний ризик	Передбачає ймовірність втрати частини інвестованих коштів в процесі реінвестування.
Концентраційний ризик	Ймовірність втрати усього обсягу вкладених коштів у одну форму інвестицій.
Інфляційний ризик,	Пов'язаний з падінням купівельної спроможності грошей, що є прямим наслідком інфляції. Тобто вартість інвестицій відмінна від існуючого рівня інфляції.
Ризик ліквідності	Полягає у неспроможності реалізувати власні інвестиції за бажаною ціною, що змушує утримувача цих інвестицій знизити їх ціну, що в свою чергу веде до втрати власного доходу.

Сам "ризик" - це міра ймовірності відмови від бажаного (або очікуваного) й результат реальності, що проявляється у складній роботі внутрішніх та зовнішніх факторів. При управлінні інвестиціями та інвестуванні слід належним чином враховувати та оцінювати такий термін як «інвестиційний ризик». Інвестиційний ризик - це різниця між фактичною та можливою окупністю інвестицій, тобто якщо більша різниця, то ризикованіший буде проект [2].

Таблиця 3.2 Типи інвестиційної діяльності та інвестиційної активності підприємств

Джерела фінансування	Періодичність здійснення	Об'єкт інвестування	Результат інвестування
Амортизаційні відрахування	Безперервно	Виробнича діяльність	Приріст оборотних активів
			Просте відтворення необоротних активів
Амортизаційні відрахування	Безперервно	Всі сфери функціонування підприємства	Приріст оборотних активів
			Просте відтворення необоротних активів
Прибуток	Періодично	Всі сфери функціонування підприємства	Розширене відтворення необоротних активів
			Оновлення технологій, виробництво нових видів продукції
			Приріст оборотних активів
Амортизаційні відрахування Прибуток Внески засновників Емісія акцій Капіталізація	Безперервно	Всі сфери функціонування підприємства	Приріст оборотних активів
			Періодично
	Періодично		
			Періодично
дивідендів			Соціальні та екологічні ефекти
Амортизаційні відрахування Прибуток Внески засновників Емісія акцій Капіталізація Дивідендів Залучення кредитів банку Іноземні інвестиції	Безперервно	Всі сфери функціонування підприємства	Приріст оборотних активів
			Періодично
	Періодично		
			Періодично
	Періодично		
			Періодично
	Періодично		

Один з найпростіших способів оптимізувати інвестиційні показники компанії та зменшити ризик - це аналіз очікуваних результатів використання показників ефективності інвестиційного проекту та саме впровадження актуальної системи моніторингу та системного контролю реалізації інвестиційних впроваджень. Такий аналіз проводитиметься на основі практичного аналізу інформації, технологій маркетингу. З наукового погляду можна та слід оцінити ефективність інвестиційного проекту.

Поточний процес оцінки можливості коригування інвестицій у проект статистичних компаній включає також галузей, а у процесі оцінки їх інвестиційної привабливості, на сьогодні підприємствами застосовуються дві основні групи показників: статистичні та динамічні. Важливо, щоб кроки, що ведуть до ефективності інвестиційного проекту, набували форми надійної виробничої та фінансової підтримки бізнесу, які мають підкріплювали чіткий механізм реальності та прозорості інвестиційних можливостей. Перші засновані на регіональних рейтингах та оцінках, наступні – на дисконтова них показниках. При інвестиціях слід мати можливість правильно оцінити потенціал і оцінити майбутній прибуток підприємства.

Кредитний ризик виникає перед очевидними фінансовими проблемами в регіоні або організації, відповідальної за витрати на документацію, яка не бажає платити гроші або вирішувати ситуацію. Виявлення показників ризиків; диверсифікація інвестицій у міру зміни ризиків; ризик ліквідності, полягаючи у неможливості здійснювати вкладення в виробництво за іншою ціною. Інфляційний ризик, що враховує вартість купівельної спроможності, який є прямим наслідком інфляції.

Реформування чинного закону щодо інвестування, встановлює відповідні правові норми, проведення моніторингу найважливіших засобів розширення даних інвестиційних процесів; заохочення вкладення інвестицій у пріоритетну економіку, галузі, підприємства; мотивація до стимулювання інвестиційної активності населення шляхом підвищення життєвого рівня; надання державних гарантій інвесторам з метою реалізації їхніх прав; робота у сфері розвитку нових

ідей, поінформованість про кредитну кризу, про боргове навантаження є важливішою, ніж інформація великих підприємств. Недоліками статистичних даних є їх нехтування сьогоdnішнім рівнем інфляції та можливістю отримання їх доходу від процесу реінвестування.

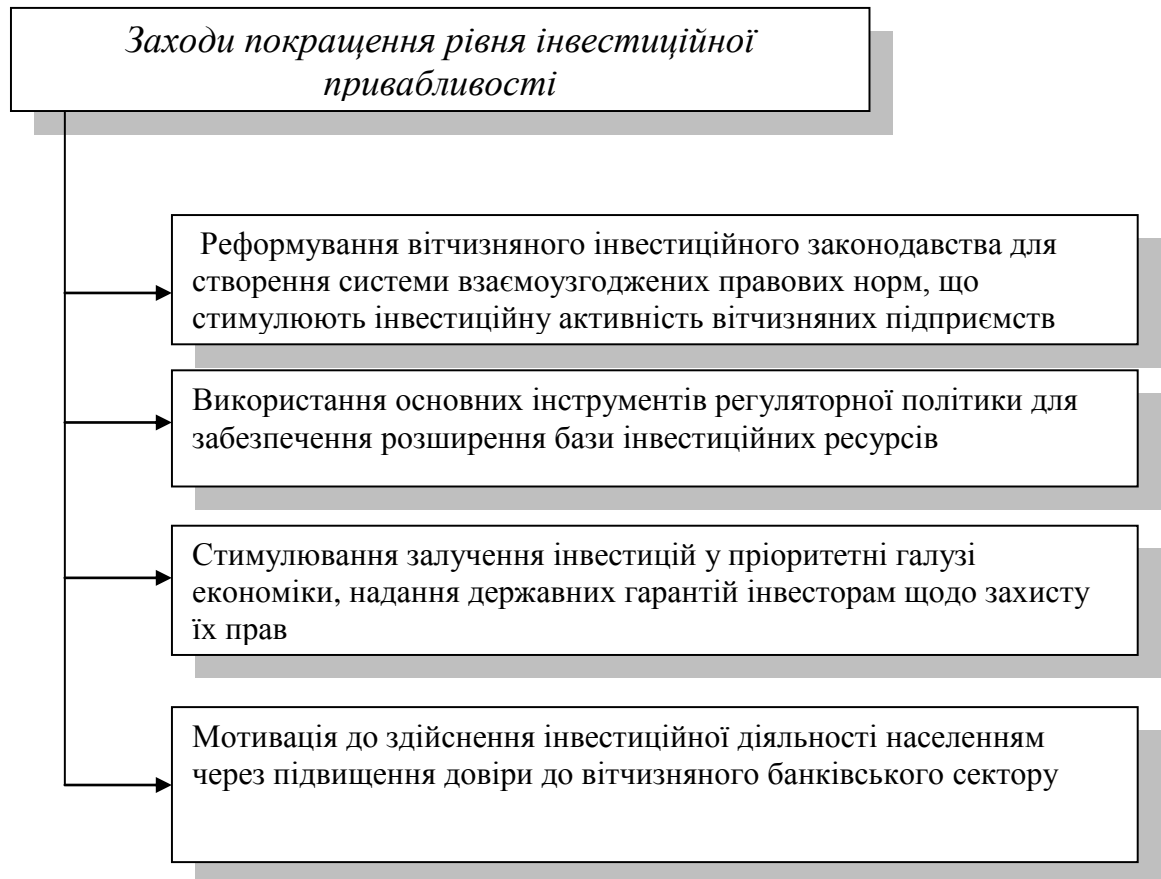

Рис. 3.2. Основні заходи покращення рівня інвестиційної привабливості підприємств

Для більшості вітчизняних підприємств важливо розробити антикризову бізнес-стратегію, що базується на принципах стагнації та дефіциту інвестиційних коштів. Виходячи з цього, лише кілька підприємств, що об'єктивно оцінюють ключові фактори, що впливають на їх інвестиційну діяльність на макро- та мікрорівні, можуть використовувати потенціал кризи і не тільки зберегти свої конкурентні позиції на ринку, а й значно посилити свій економічний потенціал.

Ситуація на сьогодні ускладнюється зниженням споживчого попиту, отже є можливим нагромадження залишків великої кількості неліквідних товарів, які фактично «заморожують» а також обігові кошти у вигляді товарних запасів.

Дефіцит саме власних обігових таких коштів підприємства, є чистим відтоком капіталу що створює складність залучення ще особливих додаткових коштів в кредитних ресурсах які можуть призвести до надмірного зниження обсягу їх валового накопичення коштів а як наслідок, – призвести до погіршення тенденцій щодо саме інвестиційної діяльності в регіоні.

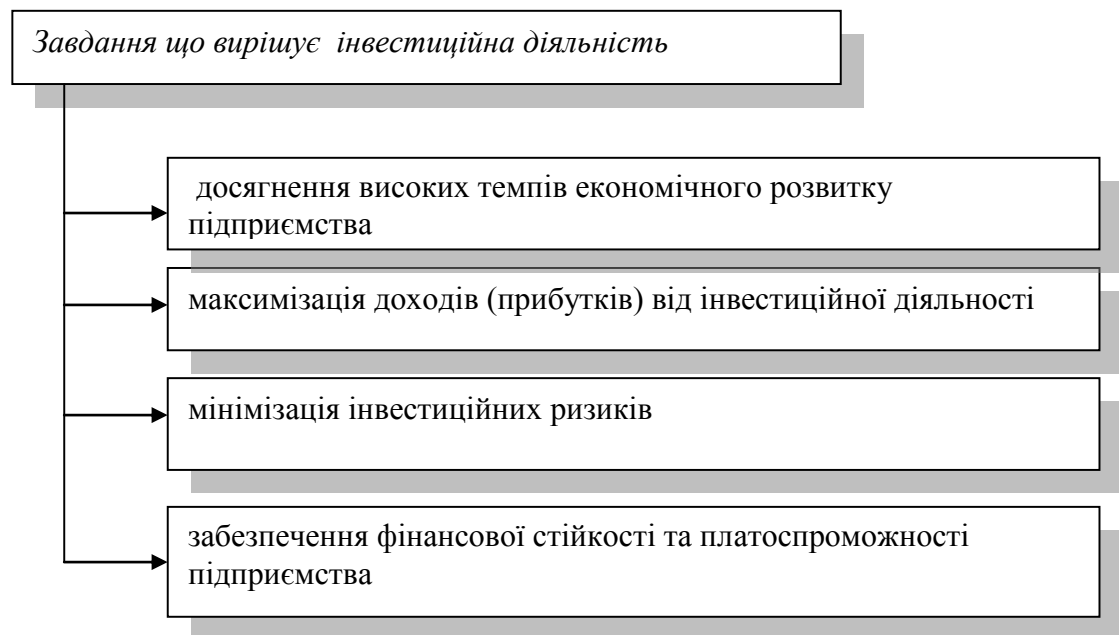

Рис. 3.3. Виходячи з основної мети інвестиційна діяльність спрямована на вирішення найважливіших завдань

У науковій літературі існує безліч модифікацій терміна «інвестиції», поява яких пов'язана зі специфікою та традиціями різних шкіл та економічних напрямів. Прийнято тлумачити інвестиції як здійснення певних економічних починань у сьогоденні з метою отримання прибутку у майбутньому [3].

Інвестування - це серія практичних дій для інвесторів та учасників щодо здійснення інвестицій з метою отримання доходу чи прибутку. Основна мета інвестиційної діяльності - забезпечення раціональної ліквідності інвестиційних фондів, тобто максимальний добробут власників, що забезпечує довгостроковий, безкризовий розвиток компанії.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види власності та інтелектуальних активів, вкладені в об'єкт підприємницької та іншої діяльності, що дають прибуток (дохід) або соціальний ефект [4].

У сучасних умовах інвестиції – найважливіший шлях технічної модернізації виробництва, впровадження інноваційних технологій та, як наслідок, досягнення високої ефективності виробництва. Виходячи з основної мети інвестиційної діяльності, метою якої є вирішення таких важливих завдань: досягнення високого рівня економічного розвитку підприємства; максимізація доходів (прибутку) від інвестиційної діяльності; мінімізація інвестиційного ризику; забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Здійснюючи інвестиційну діяльність, підприємства повинні насамперед звертати увагу на інвестиційні заходи, що використовуються для вкладення у виробництво [5].

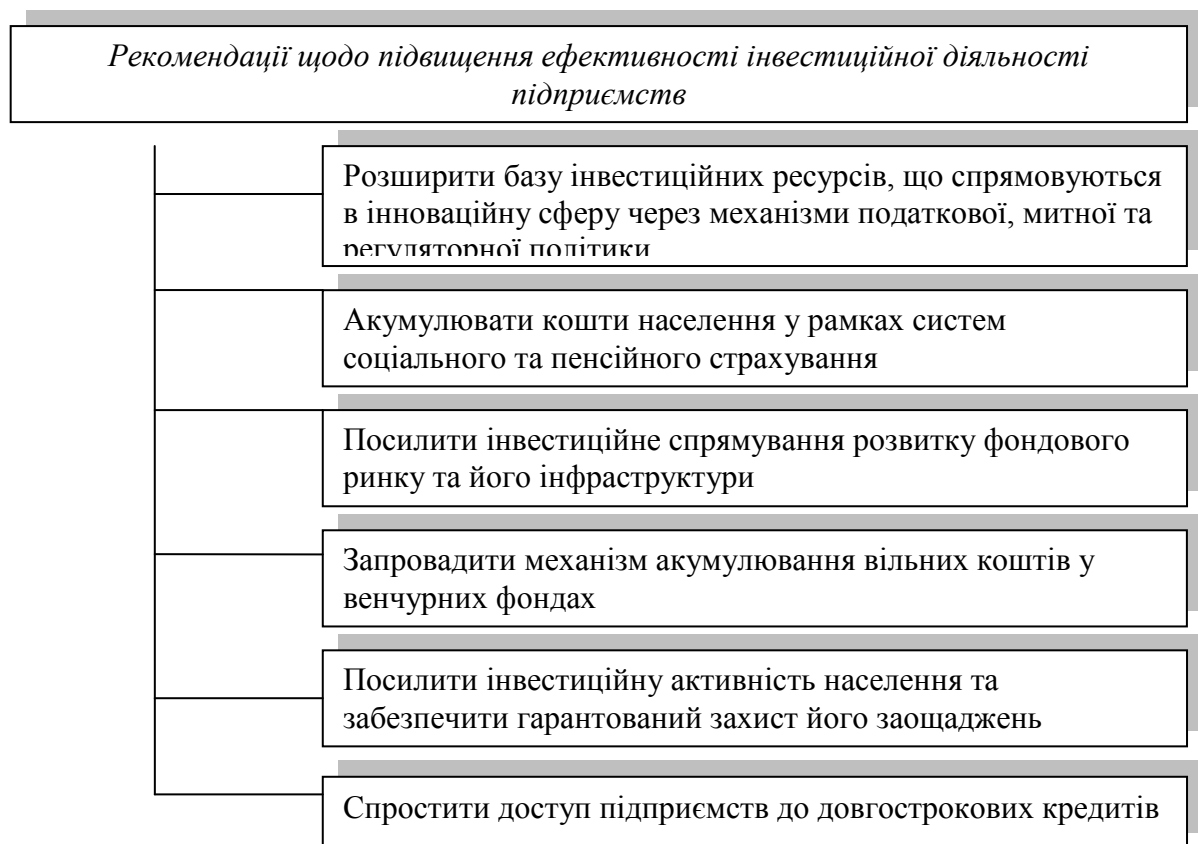

Рис. 3.4. Рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств

Створення пайових інвестиційних фондів є важливою частиною інвестиційної та фінансової стратегії підприємства та відправною точкою інвестиційного процесу на всіх етапах. Виходячи з цього, ми можемо подати пропозиції щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства у сучасних умовах. Інвестиційна діяльність може здійснюватися за рахунок власних коштів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, заощадження фізичних та юридичних осіб), позикових коштів інвесторів (облігаційні позики, банківські та житлові позики), залучених інвестором коштів, виручки від продажу акцій, пайових та інших вкладів громадян та юридичних осіб та інвестиційних бюджетних вкладень [6].

З метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств на державному рівні необхідно: забезпечення реалізації інвестиційного спрямування амортизаційної політики; посилення інвестиційної спрямованості фондової біржі та її інфраструктури; розширити базу інвестиційних фондів орієнтованих на інновації, за рахунок механізмів податкової, митної та регуляторної політики; проводити збір ресурсів населення за системами соціального забезпечення та пенсійного забезпечення; посилення інвестиційної активності населення та забезпечення його заощаджень; запровадити механізм збирання вільних ресурсів до венчурних фондів; спростити для підприємств доступ до довгострокових кредитів.

Наступні ряд факторів змушують підприємство інвестувати ефективніше: оптимальне поєднання централізації та децентралізації управління інвестиціями; розробка нових цілей та завдань щодо вдосконалення організації підтримки аналітичного методологічного апарату управління інвестиціями; постійне вдосконалення управління інвестиціями; взаємодія та відповідне регулювання; відповідність характеру роботи потенціалу виконавця; оцінка інвестиційних проектів з урахуванням факторів ризику, ліквідності та інфляції.

Рис. 3.5. Основні шляхи підвищенню ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Реалізація запропонованих рекомендацій у практиці господарської діяльності українських підприємств підвищить їхню конкурентоспроможність та займе гідне місце у світовій економічній системі. Нарешті, проблема активізації інвестиційної діяльності в українських підприємствах дуже значуща, йдеться про подолання дисбалансів та недосконалостей у процесах інвестиційної діяльності безпосередньо у вітчизняних підприємств.

Згідно проведених економістами соціологічних досліджень ми змогли виділити чинники і фактори які заохочували, і ті які відштовхували інвесторів від співпраці з підприємствами. (див.табл. 3.3.)

Таблиця 3.3 Основні чинники, які сприяли залученню інвестицій

Чинники позитивного впливу (% до загальної кількості)	Чинники негативного впливу (% до загальної кількості)
Чітке розуміння потреб ринку (17,3 %)	Жорсткий податковий прес (25,4 %)
Технічні переваги, унікальність товару (14 %)	Відсутність допомоги з боку уряду, місцевої влади(18,4 %)
Цінові переваги нового товару (12,5 %)	Потужна конкуренція на ринку (12,3 %)
Наявність висококваліфікованого інженерно-технічного персоналу (10,5 %)	Недостатньо кваліфікований персонал служби маркетингу (7,5 %)
Вдале планування інвестиційної діяльності, в тому числі інвестиційної стратегії (9,8 %)	Нездатність реалізувати заплановані інвестиційні рішення (7,5 %)
Особлива увага до інвестиційного проекту з боку керівників вищої ланки управління (9 %)	Відсутність технічних переваг чи унікальності інвестицій (6,1 %)
Перспективна потреба, зростаючий ринок (8,3 %)	Недостатні зусилля з просування нововведення на ринок (6,1 %)
Наявність висококваліфікованого персоналу служби фінансів (7 %)	Недостатня міжфункціональна координація інвестиційної діяльності (6,1 %)
Вдала міжфункціональна координація (6,3 %)	Несистематичність здійснення інвестиційної діяльності (5,7 %)
Активне просування товару на ринок (5,5 %)	Неперспективна потреба (4,8%)

Основними перешкодами на шляху до досягнення поставленої мети є недосконалість чинного законодавства, уповільнення темпів економічного зростання та низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств по відношенню до іноземних інвесторів. Це питання не можна відкладати, тому що стабільна та конкурентоспроможна ринкова економіка буде заснована на ефективній економічній діяльності у регіоні. Ними треба займатися не лише на державному рівні, а насамперед на регіональному рівні.

3.2. Обґрунтування необхідності удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства

На початку інвестування підприємство встановлює цілі інвестиційного розвитку, які мають узгоджуватися із загальними цілями підприємства. Вони мають бути досягнуті за допомогою формулювання управлінських рішень адміністративним підрозділом та їх реалізації через усі елементи системи управління інвестиціями. Цілі формуються відділом управління інвестиціями або

менеджером чи начальником відділу, чи іншими співробітниками, які здійснюють управлінську діяльність.

Підприємства здійснюється при використанні наступних методів використання стимулювання праці персоналу підприємства (див. рис. 3.5):

Рис. 3.5. Системний підхід в управлінні інвестиційною діяльністю

Системний підхід до управління інвестиціями характеризується наступними пріоритетами:

визначити кількісних та якісних параметрів, що виражають цілі даної системи: рівень прибутку, реалізацію продукції чи послуг, ринкову частку, покращення іміджу та конкурентоспроможності підприємства в цілому;

вибір найкращих способів досягнення поставленої мети; поширювати достовірну інформацію за короткий термін;

встановити чіткі операційні цілі для системи управління інвестиціями, які необхідно оновлювати з часом і які не суперечать загальним цілям підприємства;

швидка адаптація елементів системи до змін внутрішнього та зовнішнього середовища системи управління інвестиціями та організації загалом;

надання прямої інформації та зворотного зв'язку для виявлення, виправлення та запобігання дисбалансам в інвестиційній діяльності.

Ефективна робота підприємства залежить від організації її системи управління, ефективність якої, своєю чергою, залежить від збалансованості її основних підсистем та його здатності реалізувати свій потенціал. Зміни одних параметрів в одних призводять до нових змін в інших. Оскільки всі підсистеми в організації взаємопов'язані та взаємозалежні (див. рис. 3.6).

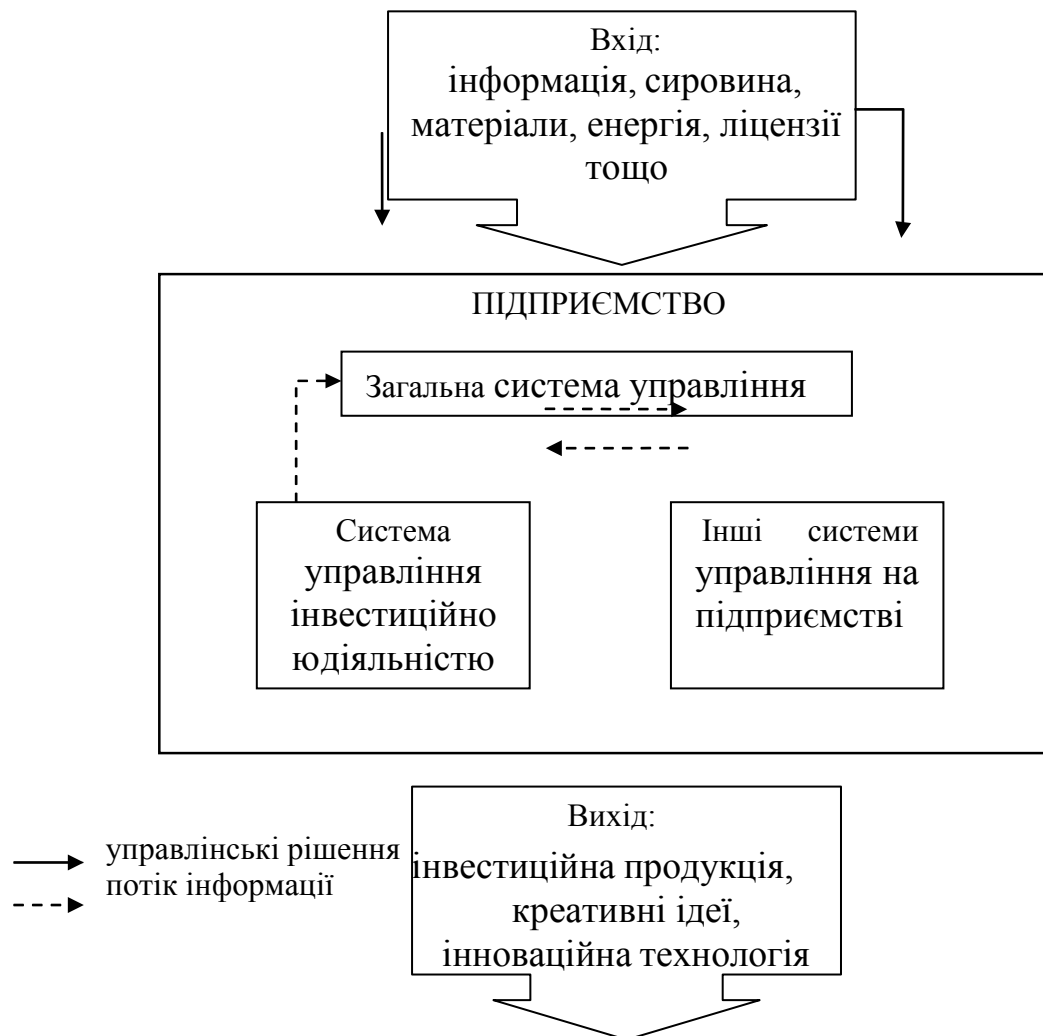

Рис. 3. 6. Взаємозалежність підсистем управління в загальній системі управління інвестиціями

Як показано на рисунку 3.6, система управління інвестиціями постійно взаємопов'язана та взаємозалежна з іншими системами у підприємстві. Менеджери з маркетингу надають інформацію про стан та тенденції на ринку товарів, послуг та технологій. Ця інформація дуже важлива, оскільки вона спрямовує роботу персоналу у системі управління інвестиціями.

Усі питання дослідження узгоджуються із керівниками системи фінансового менеджменту. Наступним кроком буде вибір людей для виконання завдань. Якщо деякі частини системи не справляються зі своєю роботою, відділ кадрів відбирає досвідченіших співробітників. Останній крок - надати інформацію про нові продукти (послуги, технології) керівникам системи управління виробництвом, які у свою чергу звітують про виконане завдання. Таким чином об'єднуються в мережу всі системи управління у підприємстві (кількість систем управління залежить від типу підприємства). Взаємодія системи управління інвестиціями стоїться з іншими системами управління підприємством показано на рисунку 3.7.

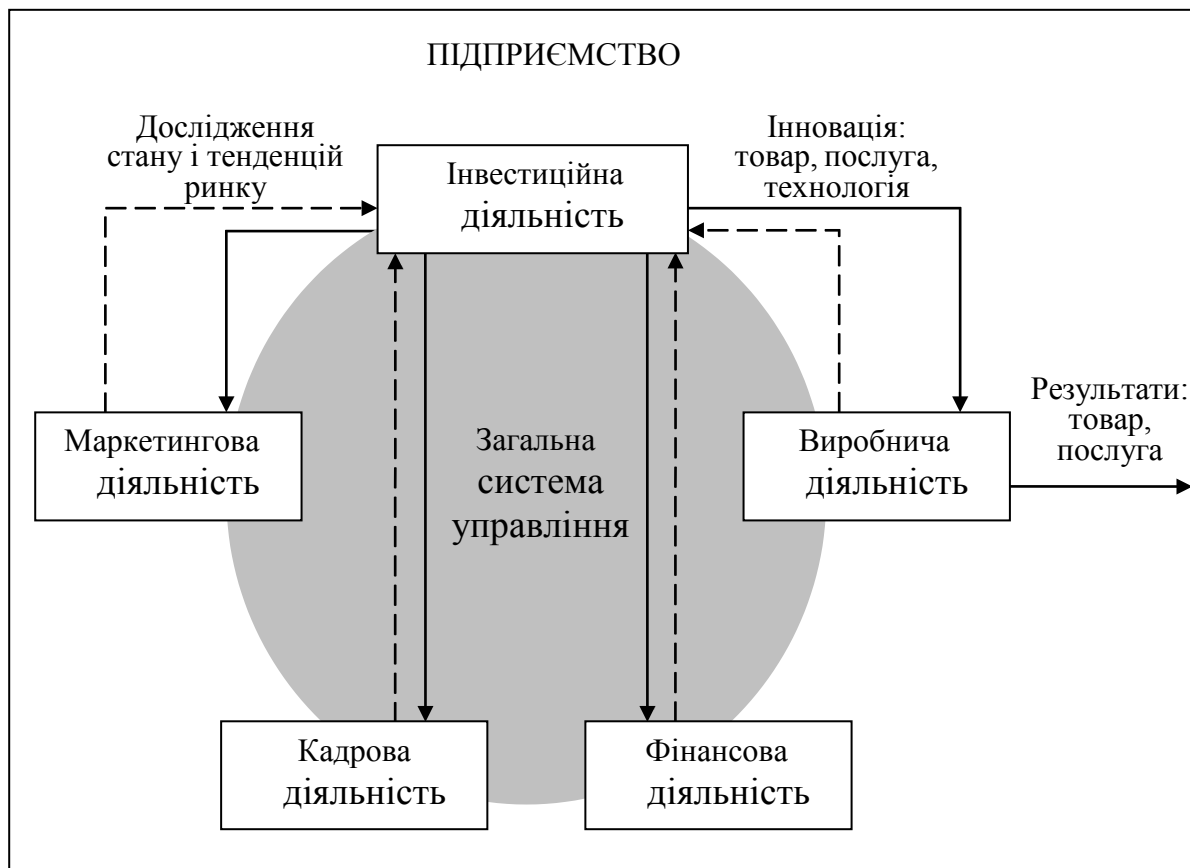

Рис. 3.7. Взаємозв'язок системи управління інвестиційною діяльністю з іншими системами управління на підприємстві

Завдання системи управління інвестиціями це ефективно контролювати процес розробки, реалізації, виробництва та маркетингу інвестицій поряд із погодженням відповідних рішень з операційною (виробничою), маркетинговою, фінансовою та кадровою системами.

Система управління саме інвестиціями підприємства, як і будь-яка інша система управління, має такі свої особливості, що вимагають постійного вдосконалення:

цілісність, узгодженість та синхронізація у часі;

відповідність місії та цілям організації;

адаптивність, гнучкість до змін довкілля;

з'єднання та взаємодії всіх компонентів системи;

автономність елементів організаційної структури, функції управління;

багатофункціональність та різноманітність, що реалізуються за рахунок здатності переорієнтувати та переорієнтувати виробництво.

Відповідно до поставлених цілей, завдання системи управління інвестиціями рекомендуємо формувати в рамках загальної системи контролю підприємства, а саме: розробка планів, програм, проектів та їх реалізація; планування організації процесів інноваційного розвитку; комплексне формування та використання інвестиційного потенціалу підприємства; організація та кооперація інвестиційних програм, прискорення їх розвитку; моніторинг (контроль) виконання фаз інвестиційного процесу у часі та синхронізація всіх заходів; розробка стратегічної інвестиційної політики та механізмів її реалізації; формування стратегічних довгострокових та короткострокових інвестиційних цілей; підбір та розстановка кадрів, створення творчої атмосфери та мотивації до інтелектуальної праці; створювати тимчасові цільові групи для комплексних рішень інвестиційних проблем – від ідеї до серійного виробництва; спостереження та оцінка світових тенденцій науково-технічного розвитку.

На основі проведеного дослідження можна визначити завдання, які необхідно вирішити під час створення системи управління інвестиціями підприємства: чіткість формулювання інвестиційних цілей підприємства та їх

зрозумілість для команди; участь кожного члена команди у процесі досягнення цілей інвестиційної діяльності, усвідомлення її важливості; раціональний поділ праці та кооперація, спеціалізація праці; неприпустимо нав'язувати ідеї лідера членам команди; співпраця членів команди; оптимальна інформаційна підтримка; обмін ідеями та інформацією між членами команди; орієнтація інновацій на підвищення прибутковості коштів, вкладених у використання нових технологій та створення інвестиційних продуктів.

Узагальнення наукового огляду та аналіз матеріалів підприємства дозволили виділити такі фактори, що впливають на систему управління інвестиціями компанії: стиль лідерства (взаємодія менеджменту та співробітників); ступінь гнучкості та мобільності системи управління інвестиціями (швидке реагування на зміни); кадровий потенціал системи (структура та рівень кваліфікації персоналу, організаторські здібності, дисципліна, творча активність); рівень забезпеченості матеріальними та фінансовими ресурсами; соціально-психологічний клімат; система оцінки ефективності та стимулюючий ефект (мотивація співробітників); комунікаційні процеси та інформаційна база системи (інформаційне забезпечення, структура інформаційної системи, збої інформаційних потоків, інформаційний шум); ступінь реалізації управлінських та регулюючих рішень.

Серед обраних факторів, що впливають, необхідно виділити ті, які мають найбільший вплив на систему управління, а також визначити напрямок цього впливу (вплив факторів позитивний або негативний).

Автори виділяють такі чинники, що впливають на інвестиційну активність: політично та юридично;

організація та управління бізнесом (стан структури управління організації, стиль управління);

економічні та технологічні (рівень резервів фінансових та логістичних ресурсів, наявність необхідної інфраструктури та матеріального стимулювання інновацій);

соціально-психологічний та культурний (моральне заохочення, соціальне визнання, можливості для самореалізації, опір змінам, існуючі традиції, психологічний клімат у робочому середовищі).

Після визначення факторів, що надають позитивний вплив на систему управління інвестиціями, слід зробити кроки для збільшення цього ефекту та обмеження впливу негативних факторів. Дослідження показали, що оцінка впливу факторів на систему управління інвестиціями підприємства має проводитись у певній послідовності (див. рис. 3.8).

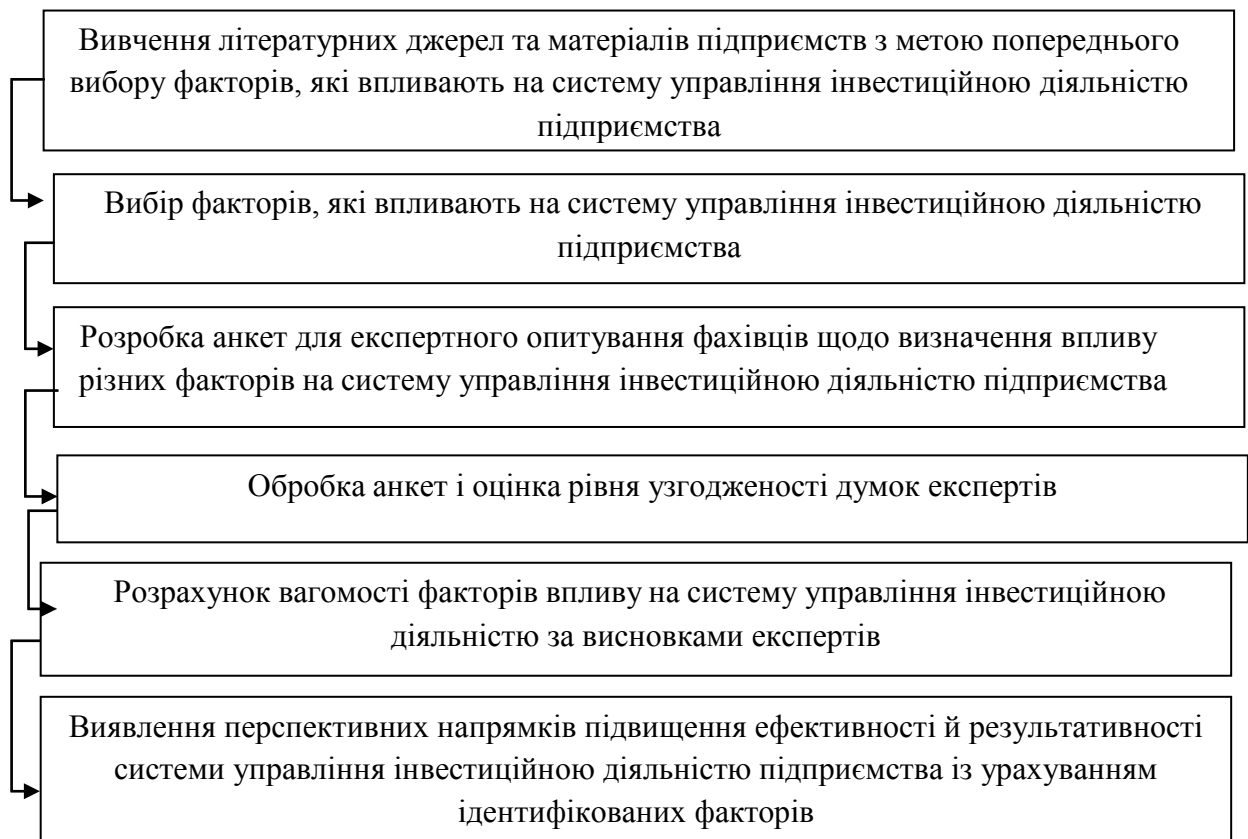

Рис. 3.8. Вплив чинників на систему управління інвестиційною діяльністю

Для усунення недоліків ми пропонуємо моніторинг зміни параметрів, що характеризують систему управління інвестиціями компаній, яка складається з:

узагальнення одержаних результатів, їх оцінка та інтерпретація;

виявлення методів нейтралізації факторів, що негативно вплинули на значення коефіцієнтів, що розраховуються;

виявлення топологічного простору та декомпозиція факторних та ефективних показників, що забезпечили отримані результати;

виявлення метричного простору та використання факторного аналізу одержаних результатів оцінки системи управління інноваціями підприємства;

розрахунку коефіцієнтів, що характеризують систему управління інвестиційною діяльністю підприємства;

підготовка та реалізація управлінських рішень щодо використання можливостей, виявлених на попередньому етапі.

Вчені стверджують, що система управління інвестиціями може розвиватися за такими напрямками: кількісне зростання (що веде до збільшення виробництва та продажу та впровадження інноваційних технологій; якісний розвиток; всі умови та фактори, стимули та механізми, що забезпечують тривалість та безперервність). Дослідження показали, що процес управління інвестиціями в підприємстві є серією організаційних заходів, спрямованих на підвищення творчого потенціалу у вирішенні управлінських та інженерних завдань та збільшення кількості продуктових та технологічних інновацій, очікуваними наслідками яких є підвищення конкурентоспроможності кінцевої продукції. У процесі розвитку враховуються темпи економічного розвитку, достатні задля досягнення цілей, поставлених управлінськими завданнями. Ефективність управління інвестиційним розвитком підприємства характеризується набором показників, відбивають ефективність прийнятих інвестиційних рішень.

Аналіз аналітичних матеріалів підприємств показав, що при створенні системи управління менеджери системи управління інвестиціями повинні: оцінити можливі наслідки реалізації регулюючих рішень, пов'язаних із розвитком системи менеджменту; вести підготовка оперативних даних для вищого керівництва про стан розвитку системи; збирати та узагальнювати інформацію про фактори розвитку системи; стежити за станом системи та досягати поставлених цілей; організувати обмін інформацією між працівниками системи; розробляти можливі стратегії управління компанією у розвиток системи управління інвестиціями з урахуванням існуючих цілей та завдань;

обґрунтовувати регулюючі рішення та давати рекомендації щодо їх реалізації; проводити моніторинг виконання регулюючих рішень та аналіз причин невиконання цих рішень.

На систему управління інвестиціями підприємства впливають такі фактори:

- стиль лідерства (взаємодія менеджменту та співробітників);
- кадровий потенціал системи (структура та рівень кваліфікації персоналу, організаторські здібності, дисципліна, творча активність);
- рівень матеріальних та фінансових ресурсів;
- системи оцінки ефективності та мотивації (мотивація співробітників);
- ступінь гнучкості та мобільності системи управління інвестиціями (швидке реагування на зміни);
- комунікаційні процеси та інформаційна база системи (інформаційне забезпечення, структура інформаційної системи, порушення інформаційних потоків, спотворення інформації);
- соціально-психологічний клімат;
- ступінь реалізації управлінських та регулюючих рішень.

На рис. 3.9а показано місце підсистеми управління інвестиціями у системі управління підприємством, а на рис. 3.9б місце у цій системі займає тимчасова робоча група для прийняття творчих рішень та реалізації інвестиційних проектів.

Дослідження показали, що серед обраних факторів, що впливають, слід визначати не тільки силу, а й тип (позитивний або негативний вплив) впливу на систему управління інвестиціями. Що стосується факторів, які негативно впливають на систему управління, їх вплив слід мінімізувати і зробити деякі кроки, щоб перетворити вплив на позитивний. Що стосується факторів, які позитивно впливають на систему управління інвестиціями, необхідно вжити ряд цілеспрямованих дій для збереження та збільшення цього ефекту. Запропонований набір показників разом з розробленою класифікацією факторів, що впливають на їх значущість, дозволить керівництву підприємства адекватно оцінити ефективність системи управління інвестиціями підприємства та

визначити причинно-наслідкові зв'язки між фактором та характеристиками системи.

Однак ключовим параметром, що визначає можливість вибору методу інвестиційного розвитку в компанії, є ефективність її системи управління, а вирішальним критерієм - інформативність порівнюваних можливостей наборів. Пропонований методичний підхід до прийняття рішення про метод інвестиційного розвитку на підприємств дозволить керівникам удосконалити заходи, що обґрунтовують розробку та реалізацію організаційних заходів, спрямованих на підвищення творчого потенціалу під час вирішення управлінських та інженерних завдань та збільшення кількості продуктивних та технологічних інновацій, очікувані наслідки – підвищення конкурентоспроможності готової продукції.

На розвиток інвестиційного менеджменту в підприємствах впливає реалізація низки організаційних заходів, спрямованих на підвищення креативності у вирішенні управлінських та інженерних завдань та забезпечення зростання продуктивних та технологічних інновацій, що підвищують конкурентоспроможність кінцевої продукції чи послуг підприємства. Очікувані економічні та бізнес-зміни як ознака розвитку системи управління підприємством можуть мати місце через створення підсистеми управління інвестиціями або призначення тимчасової робочої групи для прийняття рішень та реалізації інноваційних проектів. Вибір однієї з цих альтернатив або їх комбінації залежить як від об'єктивних, так і від суб'єктивних факторів, включаючи розмір компанії, її спеціалізацію, складність технологічних процесів, кількість найменувань та асортимент готової продукції, бачення керівників бізнесу та рівень інтелектуального потенціалу.

Встановлено, що у кожному варіанті розвитку слід контролювати інвестиційну активність, оскільки повнота і якість поточної інформації залежить від можливості менеджерів коригувати процес розвитку. Керівникам компаній пропонується аналітико-процедурна модель моніторингу параметрів, що характеризують ефективність системи управління інвестиціями компанії. Ця

модель пропонує: узагальнення одержаних результатів, їх оцінка та інтерпретація; виявлення топологічного простору та декомпозиція факторних та ефективних показників, що забезпечили отримані результати; виявлення можливості нейтралізації факторів, що негативно вплинули на значення коефіцієнтів, що розраховуються; розрахунок коефіцієнтів, що характеризують систему управління інвестиціями підприємства; виявлення метричного простору та застосування факторного аналізу отриманих результатів оцінки системи управління інвестиціями підприємства; підготовка та реалізація управлінських рішень щодо використання можливостей, виявлених на попередньому етапі.

Моніторинг системи управління інвестиціями підприємства на основі запропонованої моделі аналізу та процесів дозволяє менеджерам оперативно коригувати відхилення при впровадженні інноваційних технологій та розробці інноваційних продуктів з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища та вибору управлінських рішень.

Пропонований методичний підхід до прийняття рішення про способи розвитку інвестиційної діяльності в компанії, а також її подальше регулювання є кумулятивним. Стверджувалося, що з розробки рішень системи управління інвестиціями компанії найбільш проблемним етапом є колективний вибір кращого рішення з безлічі альтернатив. Це означає, що з виборі раціонального рішення то, можливо врахована позиція кожної управляючої одиниці, що у його створенні, що усуває недоліки традиційного підходи до формування колективних рішень.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У процесі дослідження існуючої проблеми було запропоновано основні шляхи щодо оптимізації інвестиційної діяльності підприємств в регіоні. Обґрунтовано заходами щодо поліпшення рівня інвестиційного клімату в Україні, що сприятиме активізації інвестиційної діяльності вітчизняних та іноземних підприємств. Встановлено, що активна позиція держави у розробці та впровадженні належних правових норм та забезпечення умов сприяння інвестиційній діяльності разом із професійними діями керівництва вітчизняних підприємств дозволить підприємствам регіону реалізувати інвестиційний та інноваційний потенціал як вітчизняних підприємств, так і економіки України в цілому.

Доведено, що до напрямів активізації інвестиційної діяльності на підприємствах слід віднести створення ефективної стратегії управління інвестиціями, яка буде враховувати адекватну оцінку ризиків пов'язаних з вкладанням коштів, належний аналіз інвестиційних проектів для визначення оптимального варіанту вкладання грошових коштів. Слід також відзначити важливу роль держави в інвестиційному процесі, котра своїми заходами на макrorівні здатна активізувати інвестиційну діяльність на всіх рівнях.

В даній роботі на базі узагальнених теоретичних досягнень та практичних навичок інвестиційної діяльності аграрних господарств Львівської області встановлено актуальність наукового завдання, котре базується на покращенні теоретичних, науково-методичних шляхів та поясненні практичних порад на рахунок підвищення активності інвестування і пошук других шляхів одержання інвестицій для ефективної діяльності. Одержані наукові результати дають змогу сформулювати ряд висновків. Потребу огляду парадигми інвестування росту аграрних організацій та створення нових шляхів для забезпечення їх результативності спричинило доцільність покращення понятійної структури, котра створила теоретичні засади для створення механізму активізації здійснення інвестицій у сільськогосподарській сфері економіки. Об'єднання наукових

способів до пояснення явних аспектів інвестицій в ріст сільськогосподарських організаціях дає змогу встановити зміст здійснення інвестування її ріст як структуру вчинків з привертання потенційних або реальних зовнішніх і внутрішніх ресурсів інвестування, чинників і способів з врахуванням факторного і інституціонального впливу на встановлений хід процесів інвестування в довго-, коротко- середньостроковий проміжок часу. Дана точка зору дає можливість утримувати якісні, а також структурні і кількісні переміни у діяльності господарства на основі інновацій, до йти до значного рівня результативності на базі об'єднання зусиль усіх суб'єктів здійснення господарювання, а також органів державної влади і місцевих органів.

Аналіз змін у діяльності ринку сільськогосподарських організацій показав, що їх необхідно великі інвестиційні ресурси, так як значні розміри роботи та значний проміжок використання наявних ресурсів привели до зношення потенціалу сфери сільськогосподарського сектору в економіці. Дане становище, в об'єднанні з важкістю освоєння інвестицій з закордону в Україні та мінусами інвестиційної політики, сприяють не значній інвестиційній привабливості. В роботі вказано пояснення потреби диверсифікації шляхів інвестицій в ріст організацій, врахування коливань розмірів та результативності інвестування. Задіяння даного шляху дає можливість одержати уточнені рівні природно-кліматичних небезпек організацій, котрі отримують від випадкових чи непрогнозованих змін кількості врожайності.

Потреба в покращенні науково-методичних шляхів до оцінки результативності інвестицій в ріст організації спричинила здійснення дослідження активності інвестування суб'єктів діяльності в сільськогосподарській сфері України, котра дасть змогу визначити параметри, котрі мають вплив на результативність діяльності інвестування сільськогосподарських організацій.

Обгрунтовано рекомендації щодо аналітичного забезпечення встановлених переміни розмірів інвестування в ріст сільськогосподарських організацій що дало можливість визначити тенденції розвитку інвестування у вже великі структурній діяльності в економіці, а ще пояснити структурні пропорції та ріст частини

особистих фінансів організації, зниження частини фінансів бюджету країни, банківських кредитів а других позик в інвестиційному процесі. Даний спосіб зачіпає шляхи до зростання розмірів інвестицій у матеріальні активи і надає змогу визначити тенденції істотних перемін на рахунок росту інвестицій в нематеріальні активи. Це дає змогу визначити особливі і однакові побудови структурних пропорцій, а ще проводити оцінку в порівнянні доцільності створення розмірів та структури інвестування за напрямками, шляхами, масштабами організацій за способами роботи, активами.

Аналіз продуктивності процесів інвестування на мікрорівні дало змогу створити методологію імітаційного проектування для проведення оцінки результативності інвестиційного розвитку сільськогосподарських організацій, поведінка котрих взаємозалежна до випадкових чинників. В базі даної методології закладено декомпозицію об'єктів здійснення інвестицій та процесів інвестування на групи та поданих вхідних впливів у виді ланцюга цифрових визначень, котрі приходять з деяким проміжком, створені їх трансформацій згідно до створених математичних взаємозалежності з відповідними параметрами процесу інвестування.

Даний шлях підтримує кількісне тлумачення одного інтегрального коефіцієнта ризиків інвестування для дослідження розмірів інвестицій та встановлення перспективних шляхів повернення фінансів для росту сільськогосподарських організацій. Ефект реалізації створеного підходу на рахунок оцінки небезпек діяльності інвестування сільськогосподарських організацій говорить про значний рівень небезпек процесів інвестування в сільськогосподарській діяльності.

Дослідження наукових шляхів та результатів діяльності господарства спричинило створення механіки оживлення інвестицій, котрі прогнозують поступове створення процесу інвестування з задіянням заходів на рахунок збільшення рівня привабливості інвестицій організації з пропозицій мікро- та макрорівнів.

В роботі розроблено рекомендації щодо покращення:

пояснення значення «інвестування аграрних формувань» на базі декомпозиції наявних шляхів і пояснень наявного значення як «об'єднання заходів, виконуваних суб'єктами аграрної діяльності, направлених в вливання інвестицій у будь-якому виді та вигляді, в об'єкти чи суб'єкти господарського механізму з завданням дійти до виявлення цілей, які відбуваються на вказаний термін і з розрахунком інших, зв'язаних, взаємопов'язаних з природно-кліматичними а також і соціально-демографічними чинниками;

теоретико-методичні аспекти для дослідження інвестиційної діяльності в аграрній сфері способом виявлення їх особливих сторін та умов здійснення в залежності до специфіки, необхідності і важливості аграрних формувань для безпеки продовольства;

засади зміни шляхів привернення інвестицій в сільськогосподарські організації способом активізації інструментів ринку фондів, що дасть змогу підняти інвестиційний потенціал, а також позитивно впливають на формування ринкової вартості організації. Сприяли подальший ріст: організаційний макет росту іпотечного кредитування, який в свою чергу призводить до прийняття деяких нормативних документів, формування державного представника з керування земельною іпотекою;

ідея зосередження інвестиційних можливостей лише в аграрних компаніях які є достатньо великими за розміром, створена на принципі визначення міцної залежності між чинниками ресурсозабезпеченості та величини організації з однієї сторони та величиною залучених інвестицій і плодами роботи організації з іншої;

теоретичний підступ до отримання іноземного досвіду функціонування інвестиційної діяльності в аграрній сфері економіки, способом розрахунку передових знань розвинутих держав, держав постсоціалістичного табору та сучасних індустріальних держав, способом визначення найважливіших чинників успіху їхньої інвестиційної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башнянин Г. І. Мікроекономічні ринкові системи : метрологічні проблеми аналізу ефективності функціонування. – Львів : вид-во «ЛКА», 2011. – 182 с.
2. Бакаев Л.О. Кількісні методи в управлінні інвестиціями: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2010. — 151 с
3. Бондаренко В. М. Зарубіжні моделі оцінки життєдіяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія економіка. – Ужгород, 2018. – № 25. – С. 193 – 201.
4. Бондаренко О. Оптимізація інвестиційного забезпечення інновацій // Банківська справа. — 1999. — № 4.- С. 13 – 20
5. Бондаренко В. М. Концепція життєздатності підприємства. Управління ризиком соціально-економічних систем : глобалізація, підприємство, стале економічне зростання : Дев'ята міжнар. конф. студентів та молодих учених, 9-11 грудня, 2018. – С. 22 – 25.
6. Брітченко І. Г. Економічні проблеми розвитку підприємницької функції в секторах економіки національного господарства. Донецьк-Полтава: ІЦІС «Техсервіс». 2012. – 540 с.
7. Брітченко І. Г. Малий бізнес як фактор розвитку конкурентоспроможності регіону. Полтава : ІЦІС «Техсервіс» 2012. – 200 с.
8. Бурлака Г. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку (рецензія на книгу). Економіка України. — 1999. — № 11.- С. 13 – 19
9. Буряк С.В. Активізація інвестиційної діяльності в перехідній економіці України: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 . КНЕУ. — К., 2011. — 20 с
10. Василенко В. А. Стратегічне управління. Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2013. – 396 с.
11. Величко В., Величко А. Тенденції нагромадження капіталу і зростання інвестиційної активності. Економіка України. — 2019 — № 1. -С. 19– 25
12. Вінник О.М. Інвестиційне право: Навч. посіб.: Курс лекцій. — К.: Атіка,

2010. — 263 с

13. Волосович С.В. Заощадження населення та інвестиційний потенціал України // Фінанси України. — 2008. — № 8.-С. 13 – 20

14. Гальчинський А. С. Інноваційна стратегія українських реформ Навчальний посібник. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.

15. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання. Навчальний посібник. – К. : КНЕУ, 2013. – 360 с.

16. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз : навчальний посібник . – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Алеута, 2008. – 478 с.

17. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. — К.: ВІРА-Р, 2009. — 319 с

18. Дідович Ю. О. Знання як рушійна економічна сила. Сучасні інформаційні технології в економіці та управлінні підприємствами, програмами та проектами : [Тези доповідей ІХ міжнар. наук.-практ. конф., 12-18 вересня 2016 року]. : ХАИ, 2016. – С. 92 – 96.

19. Дідович Ю. О. Стратегічне планування як фактор конкурентоспроможності : теоретичний та практичний аспекти : Монографія. – Ужгород : ПРАТ «Видавництво «Закарпаття», 2015. – 201с.

20. Джерела інвестицій та їх економічне регулювання / М. Герасимчук, І. Галиця, О. Задорожна та ін.; Відп. ред. М. Герасимчук; Ін-т економіки НАН України. — К., 2009. — 157 с

21. Дідович Ю. О. Стратегія як центральний елемент стратегічного менеджменту . Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород, 2013. – Випуск 31. – С. 154 – 158. – (Серія Економіка).

22. Долішній М. І. Підприємництво в Україні. Проблеми становлення та розвитку. – Ужгород : Карпати, 2007. – 363 с.

23. Іванух Р.А., Колобова Л.В., Ягодка А.Г. Інвестиційна політика держави і розвиток науково-технічного прогресу //Фінанси України. — 2008. — № 4.- С. 92 – 93

24. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. – К. : Знання, 2006. – 366 с.
25. Князь С.В. Регулювання інвестиційної діяльності в системі управління економікою: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03 / Національний ун-т "Львівська політехніка". — Л., 2011. — 192 с
26. Клівець П. Г. Стратегія підприємства. Навчальний посібник . – К. : Академкнига, 2017. – 320 с.
27. Ковтун О. І. Стратегія підприємства. Навчальний посібник . – Львів : Новий Світ, 2006. – 388 с.
28. Колосов О.Є. Напрямки трансформації інвестиційної політики України в контексті сучасних тенденцій іноземного інвестування. Фінанси України. — 2008. — № 9. С. 97 – 103
29. Кочаровська Л. М. Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища : регіональний аспект. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2012. – № 3. – С. 204 – 214.
30. Кузмішин П. Підприємницьке середовище та економічний розвиток. Навчальний посібник. – Ужгород : Ужгородський державний університет, 2000. – 441 с.
31. Кульчицький М.Л. Інвестиційне забезпечення розвитку виробничої сфери // Фінанси України. — 2008. — № 5.-С. 90 – 103
32. Лендел М., Товканець С. Виробничий потенціал регіону в умовах ринкових перетворень: проблеми формування і використання : монографія / М. Лендел, С. Товканець. – Ужгород: Карпати, 2019. – 232 с.
33. Махмудов О.Г. Управління інвестиційними процесами в період виходу економіки з рецесії: Автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.02.03 / НАН України; Інститут економічного прогнозування. — К., 2011.
34. Мізюк Б. М. Основи стратегічного управління : підручник. – Львів: Магнолія, 2009. – 544 с.

35. Мікловда В. П. Регіональна стратегія розвитку підприємництва : монографія . – Ужгород : Карпати, 2016. – 216 с.
36. Мохонько Г. А. Оцінювання стратегічної стійкості підприємства видавничо-поліграфічної галузі в умовах нестабільності ринкового середовища . Ефективна економіка. – 2009. – № 2.- С. 92 – 93
- 37.Музиченко А.С. Державне регулювання інвестиційної діяльності / Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки України. — К.: Наук, світ, — 2011. — 345 с
38. Осипов В. І. Економіка підприємства : підручник . – Одеса : Вид-во "Маяк", 2015. – 724 с.
39. Пакулін С. Удосконалення системи стратегічного управління регіоном / С. Пакулін // Наука і освіта – 2015 : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 7-21 лютого 2015 року. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2015. – Том 94. – С. 32 – 34.
- 40.Панасюк Б., Панасюк О. Інвестування за рахунок внутрішніх резервів Економіка України. — 1997. — № 3.- С. 102 – 113
- 41.Пересада А.А., Смірнова О.О., Онікієнко СВ., Ляхова О.О. Інвестування: Навч.-метод, посіб. для самостійного вивч.дисципліни. — К.: КНЕУ, 2011.— 252 с
42. Покропивний С. Ф. Підприємництво : стратегія, організація, ефективність. навчальний посібник . – К. : КНЕУ, 2008. – 352 с.
43. Попович О. С. Стратегічне управління. Навчальний посібник . – К. : НТУУ «КПІ», 2011. – 260 с.
44. Приймак В. М. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник . – К. : Атака, 2018. – 240 с.
45. Рубцова М.Ю. Національні особливості формування інвестиційного клімату для залучення іноземного капіталу в економіку України: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — К., 2009.
- 46.Хоменко В.О. Кредитні відносини як фактор інвестиційного процесу та розвитку виробництва в перехідній економіці: Автореф. дис. ... канд. екон. наук:

08.01.11 / Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. — Х., 2011. — 18 с

47. Федулова Л. І. Актуальні проблеми менеджменту в країні / Л. І. Федулова. — К. : Фенікс, 2005. — 320 с.

48. Черленяк І. І. Синергетичні моделі оптимізації систем державного управління : монографія. — Ужгород : Ліра, 2010. — 656 с.

49. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посібн. — [2-ге вид.]. — К. : Вид-во "Каравела", 2015. — 568 с.

50. Шегда А. В. Менеджмент: навч. посіб. — К. : Т-во „Знання” КОО, 2012. — 583 с.

51. Швець Л. П. Економіка виробництва : навч. посіб. - Львів : Новий Світ - 2000, 2012. - 258 с.

52. Шегди А. В. Економіка підприємства: навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. - К. : Знання, 2016. - 614 с.

53. Ширмер Я. Прямі зовнішні інвестиції та економічне зростання // Економіст. — 2008. — № 3.-С. 90 – 98

54. Шкільов О. В. Організація виробництва та підприємницької діяльності в підприємствах: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів — Київ “Урожай” 2012 р. — 336 с.

55. Юхимчук С. В. Математичні моделі ризику для підтримки прийняття рішень : монографія — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2013. — 188 с.

56. Якубів В. М. Удосконалення організаційно-економічного механізму функціонування сільськогосподарських виробників. Економіка АПК. — 2008. — № 3. — С. 49-55.

57. Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, % [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/dem/SWF/dani/science/graph04.html>.